Государственная орден Ленина БИБЛИОТЕКА

Масса а мехкашкара пролетараш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО свет

Ера 2
ОКТЯБРЬ
№ 79 (2288)
1958 шу
Мах 20 кеп.

Советски Союза Коммунистически партен Нохч-ГІалгІай областени Грозненски городской комитетий а Нохч-ГІалгІай АССР-а Лаккехьарча Совета а орган

Даькъала хилда дуне мелд хургдола а дохаргдоаца а китайскии советскии халкъашта юкъера доттагІал!

Китайски Халкъа Республикан председателага, Китаян Коммунистически партен Центральни Комитета Председателага

новкъост МАО Цзэ-ДУНАГА

Ерригкитайски халкъа викалий собранен Хадданза йолча Комитета председателага

новкъост ЛЮ ШАО-ЦИ

Китайский Халкъа Республикан Паччахьалкхен Совета премьерага

новкъост ЧЖОУ ЭНЬ-ЛАЯГА

Советски халкъа, Советски Союза Коммунистически партени Правительствони цІерах дег тІара даькъала дувц оаха, Шо деза доттагІий, хІаьта Шуга гІолла деррига сийлахь-доккха китайски халкъ, Китая Коммунистически парти, КНР Правительство Китайски Халкъа Республикан IX шу дизарца.

Вай мехкашкарча вошал долча халкъаша из сийлен ди дезду социалистически интернационализман сийлахьча принципашца хетта эггара цІенагІча дег тІарча доттагІлен гІулакхаш дІахо дегІаухаш латтача, цхьана къахьегаш а вІаший новкъостал деш а латтача хьалашка.

Дуне мелдолча хана дохаргдоацаш коммунизм оттаяра тІехьа лоаттабеча къовсаме догуйлеи цаІ хиларца чІоагІденнад советскии китайскии халкъашта юкъера доттагІал. Вай халкъий юкъара гІулакх кхоачаш хургхиларах бокъонца бола тешам ба — Советски Союзеи Китайски Халкъа Республикани коммунистически партей йохаргйоаца барт-цхьоагІо. Іалаьмате йоккха событи хилар цІаькха а деррига дуненна хьалхашка вай хІанзарча халкъий лоархІамегІарча проблемашцара догуйла цаІаш долга дІа а хьоккхаш, Советски Союзеи Китайски Халкъа Республикани керттера деятелаш Пекине дукха ха йоаццаш вІашагІкхетарах. Цу вІашагІкхетаро цІаькха а хьахьекхар бохоргбоаца советско-китайски доттагІлен низ, деррига дунен мехкашкарча машар безаш долча халкъашца цхьана машара гІулакх а дунен халкъашта юкъера кхерамзе а Іалашде вай шаккъаш а лаьрхІаи кийчеи хилар, агрессорашта юхадухьал хІама тоха лаьрхІа хилар.

Социализм хьалъеча китайски халкъанна карагІдувлача сийлахь-доккхийча гІулакхашка гІадбаха а доккхал деш а ладувгІаш ба советски нах. КНР халкъа боахам мехка историна цІаккха ца байнача тайпара айлуш боагІа. Социализм хьалъеча генеральни никъ чакх а боахаш, белгала доккхий балхаш кхоачашдеш доалл китайски халкъ, шоай даьхенах хІанзара промышленность а хІанзара юрта боахам а, хІанзара Іилмеи культуреи а долаш низбола социалистически паччахьалкхе ярна.

Китайски халкъ хьалха дугаш а нийсдеш а бола низ хинна латтача сийдолча Китая Коммунистически партен гІулакхашца хадданза дувзаденна да уж толамаш. Марксистско-ленински теорегара хьехам а ийбеш, бокъонца ший мехкарча хьалашка хьажжа из дегІа а кхувлаш, марксизман-ленинзман никъ цІена дІабахьара тІехьа ревизионисташа цунна деча харцхувцамашта духьала цІенхоштта къовсам а лоаттабеш, Шун мехка социализм йизза котъялара тІехьа лоаттабеча къовсаманна деррига халкъ оарцагІдаькхад Китая Коммунистически партес.

Социализм хьалъеча, сийлахь-йоккхача китайски державан низ чІоагІбеча керда доккхий толамаш доахалда Оаш а, деза новкъостий, деррига сийлахь-доккхача китайски халкъо а.

Даькъала хийла Китайски Халкъа Республика!

Даькъала хийла Китая Коммунистически парти а КНР Правительство а!

Вежарий моаршал да турпалеча китайски халкъага!

Даькъала хилда дуне мелд хургдола а дохаргдоаца а китайскии советскии халкъашта юкъера доттагІал!

Советски Союза Коммунистически Партен Центральни Комитета Хьалхара Секретарь ССР Союза Министрий Совета Председатель
Н. ХРУЩЕВ.

Москва, Кремль.
1958 ш. 30 сентябре.

СССР Лаккехьарча Совета Президиума Председатель
К. ВОРОШИЛОВ.

ССКП XXI-гІча съезда сийна

* * *

Я.іат дукхагІа даккхарна

Горячеисточненски совхоза Закалиев Іаьла управляющи волча цхьоалагІча отделенес гурахьа дІадувш дола ялат сихха дІадувш латт. Шаьрача ара Тирка долине латт тракторий тата. Аьха латтача лаьтташ тІа гІолла тайжжа дІайолх ялат дІадувш йола апрегаташ — йиъ я цига уж. ДІа-юха мел хьежача болх беш ба къахьегамхой.

Отделенен механизаторашеи болхлошеи Сийлахь-боккхача Октябра 41 шу дизара сийнеи, партен XXI съезда сийнеи социалистически яхьа а бувлаш лакхера декхараш тІаийцад, 10-гІа октябре хьатІакхоачаш гурахьа дІадув ялат дІадийна йисте даккха, аьнна. Шоаш тІаийца декхараш толаме кхоачащдеш ба уж хІанз. Отделенен коллективо хІара дийнахьа 180 гектара тІа ялат дІадув. Цу тайпара болх беш коллектив дІайоде ше аьннача хана йистеярГья из. Укх деношка лаьтта оахачара тракторашеи хьайоалаергйолаш я цига; цо новкъостал дергда ялат сихагІа дІадерна.

Ялат дІадувш йола агрегаташ цІаккха а болх боацаш латтаргйоацаш вІашагІбелла ба оаха ялат дІадувш бола болх,—йоах нов. Закалиевс.

Бакъда, цига болх дика вІашагІбелла хиларга хьежжа безаме коллектив я из.

Водитель Воронин отделенен кертера усадьбера сихха ялат дІакхуьаш вар. Цо хьакхуьа ялат галешка Іочудоассадеш ба Куркиев М., Алиханов Э., Жамалдов А. Дукха ха яккхащ хьалдиза латтача галеша. Вордаш тІа а детта цигара махулла сихагІа уж дІакхуьк Хатуевси Дударковси. 2—3 минут мара якхащ сеялкашка ялат чудоассадеш.

Ялат дІадувш йолча агрегаташта балха эшаш мел дола хІама да. Тракторашта эшаш дола доагам дезза хана хьатІакхуьаш ба заправщикаш Ахмадов У., Болистов А. Цудухьа, отделене ялат дІадувш йолча ерригача агрегаташа нормаш тІехдика кхоачашъю. Царех дикагІа йола агретат я комсомолец волча А. Сухоруковс кулгалдер. Коллективо партен XXI-ча съезда сийна декхараш тІаийцад хІара дийнахьа цаІах норма кхоачашъе, аьнна. ІШоаш денна дош кхоачащду цар. Нормах 31 гектар хилча кхоъ сеялка а йолаш «ДТ-54» яхача трактора хІара дийнахьа юкъера лаьрхІача 47 гектара тІа ялат дІадув, цхьадолча дийнахьа 55 гектара тІа а дувш.

Безамца къахьегаш ба цу коллектива членаш. Лелае ховш лелаю ший трактор А. Сухоруковс, ший ханнахьа тоаеш, сеялкаш ялатех хьалъюзаш а. Ишшта дика болх беш ба сеяльщикаш Манцаева Яха, Куркиев Мовлды, Алиев Ваха.

Отделенен кхыйола апрегаташ а я хьалхле лелаеш. Тулаев Сулимаси Курмахмаев Махьмадеи кулгалдеш йолча апрегаташа хІара дийнахьа кхаь сеялкаца 43—44 гектара тІа ялат дІадув, вешта аьлча, 140—142 процент план кхоачашъеш.

Дукха лаьтта ул ялат дІаде кийчдаь, хІаьта хІанз оахаш а латт. Цига хІанз болх беш «ДТ-54» яха 8 трактори «Беларусь» яха 5 тракторри я. ХІара дийнахьа 100—120 гектар оах цар. Отделенен коллектив шоай деррига низ тІабахийта болх беш я октябрь бетта хьалхарча деношка ялат дІаде деррига аха деза лаьтта аьха кийчдарна.

Лаьтта оахача дикача балхаца белгалбаьнна ба трактористаш Юсупов Л., И. Карасев, кхыбараш а. Нормах 7 гектар хилча хІара дийнахьа 10 гектар оах цар.

— Отделенен еррига коллектив лаьтта ахара а гурахьа дувш дола ялат сихагІа дІадера а чехкатІа йистедаккхарна беззаме болх беш я, тІадоагІача шера ялат дика хургдолаш, — йоах управляющес нов. Закалиевс. — Укх шера тха отделенес гурахьа дІадийнача кІинеи, мукхеи хІара гектара тІара юкъера лаьрхІача 18,3 центнер ялат даькхад. Тхоай опыт юкъе а йоалаеш оаха укх шера а агротехнически боарам лакха болаш, лаьтта дика тоадаь, ялат молхаш теха кийчдаь дІадув гурахьа дувш дола ялат.

КІаьд ца луш болх беш я отделенен коллектив хІанз а.

С. КОСТИН.

Сийлен доска тІа баьхараш

Сайрийна балха ди чакхдоаллаш Сийлен доска доаллача юхха гулбелар моттигерча промышленноста министерствен химически завода къахьегамхой. Тамашъеш хьежар уж завода управленен болхлочохьалсага Сийлен доска тІа язбеча кердача хьалхле лелаерий цІерашка.

— «Молодец ва Махтимирзоев, гаьнна тхол хьалха ваьннав», аьнна завода дукхача балхаш тІехь цо рекорд якхарах даькъал вийцар из ший новкъосташа, доттагІаша. Доска тІарча сурта кІал гІолла таблица тІа гучадаьлар, арахецаш йола продукци тІехдика а йолаш хІара дийнахьа сменни задани 250 процент кхоачашъю кожевенни цехерча болхлочо Махтимирзоевс, аьнна мелаца яздаь йоазув.

Цу дийнахьа новкъост Махтимирзоевца цхьана тІехдика балха толамашца даькъалбийцар доттагІаша болхлой Смышлеви, Медведеви, Кулакови ишшта кхы дукхха бараши.

Царех хІаране ССКП аргІаш йоацача XXI-ча съезда сийна къахьегаман вахте а этта хІара дийнахьа сменни задани 150—200 процент кхоачашъю.

Хьалхле лелаерий къахьегамо боккха толам беннаб ерригача завода коллектива. Предприятен къахьегамхоша ийс бетта йола балха план ханал хьалха кхоачаш а яь октябрь беттарча плана счетах 750 сома кхы а продукци арахийцай.

Оттаяьча заданел совгІа къахьегама овсарле ийс процент ай а еш, арахецача продукцен мах 5 процент гаргта лохбаьб заводе.

Шоаш даьхача толамаш тІа кхоачам баь ца Іеш Грознерча химикаша лаьрхІад ССКП XXI-ча съезда сийна шерара программа 7-ча ноябре ханал хьалха кхоачаш а яь, керда шу хьатІакхоаччаш цаІи ахи миллион сома маьха продукци планал совгІа арахеца.

ВАСЮК.

Гидуаргаш чуийцай

АргІен йоаца XXI партсъезд гулйойла аьнна баьча соцамаи сийлахьйоккхача Октябрьски Социалистически революцен 41 шу дузача деннеи сийна аьнна Грозненски районера «Аргун» яхача юртбоахаман артелерча колхозникаша 405 гектара тІара гидуаргаш чуийцай, хІара гектара тІара бІаь-бІаь пунт даьтта доаккха генараш а доахаш. Гидуаргаш чуэцаш дика болх баьб комбайнера нов. Баженовс. 85 гектара тІара ялат чу а ийца, 1340 центнер даьтта доаккха генаргаш аьрдад цо.

Комбайнера Сулимовс а хІара денна шийна смена йоагІа норма 130—150 процент кхоачашъю. 80 гектарал совгІа гидуаргаш чуийцай цо, хІара гектара тІара 110 пунт даьтта доаккха генараш а оардаш.

Дикача толамашца хьахьоах шоаш беш бола болх механизатораша Горбатовси Самодуровси.

Шоферашта юкъе комбайнешкара гидуаргий генараш дІакхуьаш къаьстта дика болх бир И. Скорочкина.

Паччахьалкхен заготовительни пунктташка дохка даьтта даккха генараш дІакхуьхьилга дика леладу «Аргун» яхача юрта боахаман артела коллективо.

Ийс бетта йола план ханал хьалха кхоачашъяьй

«Малгобекнефть» яхача Нефтепромыслови управленен 1-гІа нефтепромысел 25-ча сентябре мехкдаьтта даккхара ийс бетта йола план кхоачашъяь яьннай. 23-ча сентябре ийс бетта йола план кхоачашъяьй 2-ча нефтепромысла а. Массаза з санна хьалха я «Малгобекнефта» нов. Мамедов заведующи вола 3-ча нефтепромысла коллектив. Из коллектив 15-ча сентябре рапорт луш яр ийс бетта йола план кхоачашъярах.

Малгобеке мехкдаьтта доалла мотти хьайийла 25 шу далар дездеи ерригача «Малгобекнефта» нефтепромыслови управленес 21-ча сентябре ийс бетта йола план кхоачашъяьй.

Нефтепромыслаш хьалха тІаийца социалистически декхараш,— 1958-ча шера планАл совгІа мехкдаьтта даккхар кхоачащдаь йистеяьннай. ХІанз нефтепромыслай коллективаш шоаш тІаийца декхараш тІехдика кхоачаш а даь, Советски Союза Коммунистически партен XXI съезда сийна лакхера декхараш тІаийдеш я.

Партен XXI съезда сийна планал совгІа коача доагам даккхара тІаийца декхараш толаме кхоачащдердолга хьахьоах нефтепромыслай болхлой, гІулакхера нах, инженернотехнически болхлой доккха даькъа лоацаш хиларо.

М. АПУРИН.

Къилбаседа Кавказа областашкеи республикашкеи гІолла

Ростовски область

Керда троллейбусни никъ

Дахача шера сентябрь бетта Ростове Сталински района къахьегамхоша халкъан гІишлонаш хьалъяра методах «Россельмаш» яхача заводе Чкалово яхача поселке кхаччалца 12 километр бІаьха а боаш троллейбусни никъ биллаб. Цига доккха даькъа лоацаш хилар «Россельмашеи», «Сталькнструкцеии» ишшта кхыйолча заводий болхлойи, гІулакхера нахи.

Ростове керда билла никъ хьабеллача дийнахьа цун бІоахал 43 километр яр. Кхо троллейбусни маршруте гІолла лелаш 60 машин я.

Краснодарски край

Кузнеца Георгий Елисеева ши норма

Новороссийске дикача балхаца белгалбаьнна ба вагоноремонтни завода къахьегамхой. ХІанз, октябра хьалхара толаме болх беш ва кузнец Георгий Елисеев.

Цкъа Елисеев цеховой конторе нормировщица йолча а вена дийхар даччан ледника запрузочни люка запораш йира нормашка хьажар

Хьалха хинна нормаш хІанз къаеннай — йоах цо, — из болх шозза дукхагІа бу аз.

Дукха ха ялалехьа завода специалисташ чІоагІа хьожаш хилар цу гІулакхага. Нов. Елисеевс яхар чІоагІдир цу факташа.

Цунна тІехьа ца бусаш дика болх беш ба кузнец Григорий Шелиховский, кхыбараш а. ХІанз йоашта теха заданеш 200 процент кхоачашъю цар.

Литейни цехаца яхь лаьца кузнечно-прессови цеха коллективо бархІ бетта планал совгІа 200 эзар сомага кхаччалца продукци еннай.

Ставропольски край

Дика доладаь гІулакх

ХІара пІаьраска дийнахьа Ново-Александровски района В. И. Ленина цІерах йолча селькозарТеле укх тайпара гІулакх хул. Колхоза управленен болхлой а физически болх ца бераш а белаца, шодалца боахаман дворе боагІа цу дийнахьа.

Машиналца болх уж, цигара тайп-тайпарча бригадашка дІабекъалу. БІарчча балха ди дІахьу цар цига болх беш.

Колхоза административно-управленчески составо даь новкъостал чІоатІа холуш да. Уж 4-за цига балха хиларах 300 эзар сома продукци талха ца талхийташ лораяьй.

ССКП Ново-Александровски райкома бюро чІоагІа раьза хилар колхоза кулгалхой инициативана, хІаьта колхозийи совхозийи ерригача партийни организацешта, предприятешта, района учрежденешта декадах цхьан дийнахьа физически болх белга тІадиллар.

ГІаьбартой-Боалкхарой АССР

Студенташ ялат чуэцаш боахк

Дукха ха йоаццаш ГІаьбартой-Боалкхарой университета историко-филологически факультета студенташ баьхкар Урвански района Советски Эскара цІерах йолча колхозе. Нов. М. Л. Абитовс кулгаеа а деш бешамий бригаде болх беш ба уж.

Балха эггара хьалхарча дийнахьа денз деррига студенташ шоай деррига низ тІабахийта болх беш ба, хІара дийнахьа йола норма кхоачашъеш.

Дикача балхаца белгалбаьнна ба Дохов Руслан Владимири, Сижажов Халийтбийи, дукха кхыбараш а.

Къона художникаш

Нальчикски берий парке цхьа шу совгІа ха я бераша изокружке болх бу. Къонача художникаша натюрморташ ГІаьбартой - Боалкхарей АССР-а Нальчика гонахьара Іаламма сурташ язду.

ДукхагІа дола бераш цига беззаме даькъа лоацаш да.

Ю. ОЛЬГИН.

Къилбаседан-ХІирий АССР

Орджоникидзевски завод «Электроцинк»— даша, цинк, кадмий, кобальт, кхыдола металлаш а кийчдеча йоккхача предприятех цаІ я.

Завода коллективо хадданза лакхайоах производствон технологи, толаме юкъекхуьх балха операцей механизаци. Укхаза балха юкъейихьай бедала комплексни переработка яр. Цо лоархІаме лакхбу продукцех шийх дІабода мах. Нагахьа санна хьалха производствон отходех пайда эцаш хиннабеце, хІанз царех юха а кадмий, цІаста, кхыдола махбола металлаш доах. Ожига цех оттаяьй автоматически пишк. Цу чу кІеж йоахаш йолча слое обжиг ю цинкови концентраташта. Кхы а прогрессивни методаш юкъейихьай балха. Цу дерригане а вІаштІехьадалийтар укх шера ялх бетта планал совгІа дукхха продукци арахеца. Предприяте дукха рационализатораш а ба. Царна юкъе ва инженер Гусев, цинкови концентраташта кІеж йоахача слое обжиг яра процесс баьха юкъеяхьара инициатор.

Сурта тІа: Александр Виссарионович Гусев КС-2 пишка секцешкарча фена давленега хьожаш воал.
Н. Рахманова сурт.

ТАСС фотохроника.

ВЛКСМ 40-шу ДИЗАРА СИЙНА

Комсомольцаш отчет луш ба

«Старогрозненфта» нефтепромыслови управленен 1-ча нефтепромыслан комсомольцаш гулбелар комсомола комитето шоаш баьча балха отчет луча собране.

Комитета секретара нов. Филипченкон дувца хIамаш да. Промысле вIашагIъеллай мехкдаьтта доаккха комсомольски - кагийча наьха кхоъ участок.

Цу участкай коллективаша ССКП XX съезда исторически решенеш кхоачашъеш 1958 шерара план ханал хьалха йистеяккха социалистически яхь а йоаржаяь дог айденна болх бу. ТIаийца декхараш кхоачашдеш къонача болхлоша, инженераша, техникаша тIагIертта къовсам лоаттабу производство дIахо дегIайоалаярна, керда техника балха юкъе кхуьв, балха дикагIа дола методаш дIадоаржаду, къахьегам дикагIа вIашагIбехк, цоах хьахур лакхду. Из дарах цу участкаша кхоачаш а тIехкхоачаш а ю производственни планаш.

Ленински комсомола 40 шу дизара сийна социалистически яхьа юкъе № 1 йолча комсомольски-кагийча наьха участкас декхар тIаийцадар 29 октябрь тIакхоачаш планал совгIа 300 тонн мехкдаьтта даккха. Отчетни-харжара собрани еш цар планал совгIа 600 тонн даьккхар. Иштта дика къахьийгар «Александр Матросовеи» «ЯлхлагIча пятилеткани» цIерахча участкаша а.

Комсомольцаша хьинаре дакъалаьцад металлолом гулъеш, мехкдаьтта доврца къовсам лоаттабеш, даьсса даьда лаьтташ карадерзадеча комсомольцаш ахийтаб.

ДукхагIа болча комсомольцашеи къонача нахеи шоай дешар лакхду къонача болхлой школашка, сайран техникуме, заочни институташка. Производстве болх белгеи дешари толамца цхьана тарадора комсомольцаша Щегуновс, Мухтаровас, Урусовас, Красношлыковс, Буровас.

Комитето диккха болх баьб комсомольцаш парте баха кийчбеш а.

Цхьабакъда дуккха а кхоачамбоацараш да комсомола комитета балха юкъе. Уж кхоачамбоацараш дувцаш а комсомола райкомаи горкомаи, обкомаи уж нахаца ювзаенна ца хиларах а критика йир собране хиннараша.

ССКП XXI съезд гулъяра сийна а Октября 41 шу дизара сийна а планал совгIа 2000 тонн мехкдаьтта даккха декхар тIаийцар комсомольцаша.

Е. ЕВДОВЧЕНКО,
Ю. ВОЛКОВ,
ВЛКСМ Нохч-ГIалгIай обкома инструкторашь.

Комсомольций дика гIулакхаш

Старопромысловски кирпични заводера комсомольцаш кийчлуш ба Ленински комсомола 40 шу дуза юбилей езъе.

Цу хьатIадоагIача дезача ден сийна аьнна, керда лакха декхараш тIаийцад комсомольцаша. Цар дош деннад вай республике нах чубаха гIишлош хьалъярна 200 эзар яттанза йола кирпишк кийчъе, 5 тонн металлолом гулъе, 250 га завода коа тIа йогIа.

Шоаш тIаийца декхараш кхоачашдеш ба комсомольцаш. ХIара смена хиларах комбината партийни бюрона а администрацена а критика йир коммунисташа А. Алмазовс. А. И. Пободжоновс, В. Щеренкос. кхыбараша а. Из бахьан долаш 24 квартирах латта цIенош хьалде доладаьдац, берий яслешта проект оттае йолаяьяц. Цхьацца болча коммунисташа партийни гIулакха нормаш телхаеш хиларах долча деша хьакъехьа партбюрос беча балхах а партийни боацача наха юкъе бу политически-кхетама болх мела беш хиларах а къаьстта чIоагIа критика йир къамаьл даьча коммунисташа.

Планах йоагIача ассортиментах йолча бедалца предприяти IалашъелгIа кхоачамбоацаш лел. Материалий а фурнатуран а кхоачам ца хилар бахьан долаш бархI бетта чухь 835 сага-дийнахьа бу ритмични болх сеца хиннаб предприятен цехашка.

ССКП Ленински РК-а а ССКП ГК-а а огIонгахьара комбината кIезига теркам беш хилар а белгалдаьккхар собране хиннараша. Кхоачамбоацараш мадарра гуча а даьха, уж дIадахарна де деза гIулакхаш чIоагIдир цар.

АргIан йоацача XXI-ча партсъезда сийна шера йоагIа программа ханал хьалхагIа кхоачашъе а Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революцен 41 шу дизараи партен XXI-гIа съезд хьаеллача деннеи къахьегама коталомашца накъаяха а шийна хьалхашка декхар оттадаьд, Грозненски горпромкомбината коллективо.

НОВОСЕЛЬСКИЙ.

Отчетно-хоржама партийни собране тIара

Укх деношка хилар Грозненски горпромкомбината отчетно-хоржама партийни собрани. Парторганизацен секретара нов. Ляндреса ший отчетни доклада тIа белгалдир промкомбината болхлой коллективо даьха доккхий толамаш.

Сийлахь - йоккхача Октябрьски социалистически революцен 41 шу дизара накъа яха яхь а лоаттаеш, бархI бетта йоагIа паччахьалкхен план — валови продукци 118,9 проценти, товарни продукци 116 проценти ара а хецаш, дика кхоачашъьай промкомбината болхлой коллективо. 3,6 миллион сом мах бола берий барзкъаш хьа а дь, торговлен сетата дIа кхачийтад комбината швейникаша, хIаьта планал совгIа 210 эзар сом пайда а баь, къахьегама овсарле 4 процент лакх а яьй, продукцех дIабода мах 1,2 процент лох а баьб цар.

Докладчика а собране къамаьлаш даьча коммунисташа а белгалдаькхар 1958 шера дуккха наха эша хIамаш тега цехаш эргаяхарца а, болх бара эша хьалаш мадарра вIаштIехьа дахарца а, йоагIача тайпара партийни организацес хьалхле лелаярца а комбината ерригача цехий шоай производственни программаш тIехкхоачашъе торо хинна хилар.

Балха толамаш доахача массанахьа а хьалха латт укхаза коммунисташ. Дика болх бу коммуниста нов. Алмазов Іаьлас хьалхле лелаеча цехерча коммунисташа А. А. Баласанов, А. А. Ляндреса, кхыбараша а.

Ше даьча къамаьлаца коммуниста нов. Т. Ушаковас аьлар, шоай производственни заданеш массаза а тIехкхоачашъеш йола комсомольски ши бригада я комбинате вIашагIтеха кхоачамбоацарашта критика еш, болх дикагIа лелабу хIанз пенгазето а. Къахьегама дисциплина телхаелга чIоагIа лохденнад из бахьан долаш.

Цхьабакъда, иштта толамаш доахаш гIулакх леле а, цхьадола кхоачамбоацараш а да комбината балха юкъе.

Наха чубаха цIенош а клуб а хьалъяра гIулакхага ца хьожаш хиларах комбината партийни бюрона а администрацена а критика йир коммунисташа А. Алмазовс. А. И. Пободжоновс, В. Щеренкос. кхыбараша а. Из бахьан долаш 24 квартирах латта цIенош хьалде доладаьдац, берий яслешта проект оттае йолаяьяц. Цхьацца болча коммунисташа партийни гIулакха нормаш телхаеш хиларах долча деша хьакъехьа партбюрос беча балхах а партийни боацача наха юкъе бу политически-кхетама болх мела беш хиларах а къаьстта чIоагIа критика йир къамаьл даьча коммунисташа.

Планах йоагIача ассортиментах йолча бедалца предприяти Іалашъелга кхоачамбоацаш лел. Материалий а фурнатуран а кхоачам ца хилар бахьан долаш бархI бетта чухь 835 сага-дийнахьа бу ритмични болх сеца хиннаб предприятен цехашка.

ССКП Ленински РК-а а ССКП ГК-а а огIонгахьара комбината кIезига теркам беш хилар а белгалдаькхар собране хиннараша. Кхоачамбоацараш мадарра гуча а даьха, уж дIадахарна де деза гIулакхаш чIоагIдир цар.

АргIан йоацача XXI-ча партсъезда сийна шера йоагIа программа ханал хьалхагIа кхоачашъе а Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революцен 41 шу дизараи партен XXI-гIа съезд хьаеллача деннеи къахьегама коталомашца накъаяха а шийна хьалхашка декхар оттадаьд, Грозненски горпромкомбината коллективо.

НОВОСЕЛЬСКИЙ.

Мехкдаьттан института студенташ ВЛКСМ цIей дезде кийчлуш ба

ВЛКСМ 40 шу даларга хьинаре кийчлуш ба Грозненски мехкдаьттан института студенташ хьехархойи.

Института коллективе еша лаьрхIад, Сийлахь-боккха Даьхен тIом болаш къонача наха хьахьекхача турпала гIулакхех йола лекцеши докладаши. Беседаш ю шоай лоIамах тIем тIа а баха, цига шоай вахар дIаденнача, укхаза деша баьгIача студентех Хуберовах, Баглаевах, Сааковх, Цапановх, иштта кхычарех. Фронташка комсомольцаша леладаь турпалера гIулакхаш дувцаш коллектива хьалхашка къамаьлаш ду Советски Союза Турпалхочо Ш. Абрамовс. Беседаш ергйолаш я даьсса даьдача лаьтташка шоаш ца кхобеш балхаш даьча студентех лаьца а. Иштта чакхйоаккхаргйолаш и. Ленински комсомола историен, вахара, турпалерча гIулакхашта хетаяь йола студентий Іилман обществон юбилейни сесси, теоретически конференцеш.

Кийчо еча йоккха моттит дIалоаш студенташца коммунисташ, кадрови болхлой, городе Грозне БIаь дийнахьа даьча тIемашка дакъалоацаш хиннараш вIашагIкхетаро.

Комсомола юбилей чакхйоаккхача деношка хургьа студенчески спартакиада. Из ди дезде хьинаре кийчо еш я студентай художественни самодеятельность а.

С. САИДБЕКОВ.

Краснодарски край. Кердача къахьегама толамашца накъа йода «Октябрь» яхача Новороссийске цеметни завода коллектив Ленински Комсомола 40 шу дизара. № 3 йолча кхесташ йолча пишка мастериГ комсомольско-кагирхой смена декхар тIаийцад укх шера 9 бетта планах совгIа 5000 тонн клинкера яла, хIаьта пишка футеровка чIоагIал норма: долча 90 ден-бийсан духьал 150 ден-бийсанга кхоачаде. Шоай декхар смена коллективо сийленца кхоачашду. Клинкер ялара план сентябр: бутт болалуш 104 процент кхоачашъяьяр, хIаьта пишка футеровка чIоагIал 178 ден-бийсанга а кхоачадеш.

Сурта тIа: № 3 йолча кхесташ йолча пишка Комсомольско-кагирхоI смена машинисташ Гарбузова Тамареи. Ноздрин Михаили.

П. Кольницке фото. ТАСС фотохроника.

Грозненски райкома пленум

Укх деношка хилар ССКП Грозненски райкома пленум. Пленумо дийцар колхозашка къахьегамах доагIар дIадалар мишта латт а из тоадарна де дезар а, района колхозашкеи совхозашкеи боабашкаши цар дулхи дукхагIа хилийтареи дешаш. Уж дешаш дувцаш докладаш йир ССКП райкома секретара нов. Коробаваси района юртбоахама инспекцен начальника нов. Бачмановси.

Районе дукха балхаш даьд колхозашка къахьегамах дIалур нийсагIа хилийтарна. Района колхозашка вIашагIъехкай комплексни бригадаш, цу бригадаша дикагIа леладу юртбоахаман балхаш. Лакхлуш латт колхозий пайдаш. 1958 шера колхозаша 26 млн. сомал тIех пайда ийцаб, дIадахача шера 19,5 млн. сом хиннача.

Колхозникашта трудденах лур лоархIам боллаш дукхагIа хиннад.

Района колхозашка хургьа 500 эзар боабашк, паччахьалкхенна дIалургда 980 тонн боабашкий дулх.

Пленуме докладаш яьраша а дакъалоацаш хиннараша а дийцар района колхозийи совхозийи балхах доахка кхоачамбоацараш.

Дийцача дешаех боаггIаш бола соцам бир пленуемо.

Ф. ВАСИЛЬКОВ.

Шоргашта хула дIа-юха дувла лазар

Тифо-паратифозни лазар

Брюшной тифи «А» «В» яха паратифаши эггара халагIа дола дIа-юха дувла лазъраш да. шерий. къаьстта дикъача шерий, лимфотически железаш толхаеш, хорш хьозеш, еррига организм толхаеш дола лазараш.

Цу лазарех намогаш волча сага керчура тифеи паратифеи микробаш цIоно яьцеи, тургаеи арайоал. Эггара чIоагIагIа лазар сихденнача хана дукхагIа хул уж микробаш, бакъда намогаш волчунгара лазар хьалала йиш-м я из намогаш хиннача дийнахьа денз а. Намогаш волчо цIоно яьца къаьстта дукхагIа хьахул цу лазара микробаш, намогаш волчунгара лазар хьадалар ди тIехьагIа лакх а лу.

Эггара аттагIа а сихагIа а тифозни лазар дIа-юха лалара наькъаш да могаш вар намогаш волчох ветталуш хилар. Контактно- бытовой никъ оал цунах. БIехача кулгаца, цIагIа кулгех хьекха йовлакх, пхьегIаш цхьан лелаярца доал из лазар аттагIа дIа-юха. Мозаша бIехача моттигашкара дуача хIамана хьагIакхуьв цу лазарий микробаш.

Из лазар долалу тIехьа-тIехьагIа халагI а хулаш. Хьалхарча деношка цамогаш вар ура лелалуш хул, дегIа шийло а хеташ, дуача хIаманца безам а боацаш, кIезига-дукха корта а лазаш. ТIехьагIа цамогаш вар халагI хул, дегI меллу, корта чIоагIагIа лаза болалу, бийсана наб ца кхеташ, хул тIакхха метта Ю ца вижача залаш из. Иштта хул, хеттаргахьа, цхьан кIира, дегIацара йIовхал 4—5 ди даьча 39—40 градусага кхоачаш лакхлу. 5—7 ди даьча геттара кIал вус цамогаш вар. Корта лазилга а наб ца юлулга а сатоха ца луш лакхлу, цул совгIа дика хIама ца хозаш а набарах лувш а хул. Дуача хIаманца вIалла а беам хилац. Мотт, унахо халагI волча хана мора берз е баьде берз. Цу хана дегIа тIа хьер санна хIамилгаш IадоаI. Нервни система талхарца цамогаш вар кхетам чура воалаш а хул цу хана. Че талхаш а, маьженаш эгаш а хул цхьайолча хана.

Цу лазарах цамогаш барам 95 процентага кхоачаш бовш хиннаб. 1941 шера цу лазарах нах боьлга 9—10 процент мара доацашехь а из лакха лоархIар. Цхьабакъда, тIехьарча шерашка дика молхаш а кхыйола препараташ а хилар бахьан долаш цу лазарех нах боьлга 0,3—1 процентага кхоачаш лохденнад.

Мишта лоравала йиш я брюшной тиф яхача лазарах?

Эггара дикагIа йола, цу лазарах лоравалара оагIув — масса хана цIено лелайир, из лазар гучадаьлча цунах лоралургвола мероприятеи лелаяр да.

Эггара хьалхара брюшной тифа белгалонаш гучаяьлча мамогга сихагIа из больнице вуталга, цунна доаггIача тайпара тIулакх а деш из верзаргволча тайпара цунна дарба доладар чIоагIа лоархIаме да. Из больнице Іовужаваьчул тIехьагIа цунна тIадийха барзкъаш а, тIа-кIал ехка хIамаш а, пхьегIаш а, из чуилла цIа а чIоагIа дезинфекци а яь цIенде деза. Из ду лаьрххIа цу гIулакха кийчбаьча дезостанцен медицински болхлоша.

Хий ийду моттигаш цIена лелае еза, цига бIехал тIакхоачарг йоацаш цу моттигашта гонахьара территори бIехъергйоацаш, царна гарга барзкъаш дуттийтаргйоацаш, пхьегIаш, ведра, юлийтаргйоацаш болх бе беза.

ГIув хила еза айъеннача метте цу чу бIеха хиш Іочуухарцоацаш. МоллагIа ведр цу чу Іочу ухийтаргйоацаш сецца цунах дIаелла ведр хила еза.

Шура кIеж а якхийта мара яа мегаргъяц, хIаьта баьца даараш кIеж якхха хий тIа а дахийта цIенде деза. Уж гIулакхаш а леладеш лоралуш ца хилча атта брюшной тифах цамогаш хила тарлу.

ЧIоагIа лоархIаме да кулгаш цIена леладар, каст-каста сашца дула а дулаш, хIаьта мIараш лоацца дIаяьха хила еза.

Къаьстта боккха къовсам лелабе беза, мозашца, хIана аьлча эггара духхагIа брюшной тифа а кхыча лазарий а микробаш дIайоаржаераш уж ка.

Брюшной тиф яха лазар ца халийта прививкаш ю. Прививкаш яь саг е цIакхха а цу лазарах цамогаш хилац е цамогаш хилча атта цунах верз.

Вай Советски Союзе йоккха терко ю цамогаш болча наьха, тIехьарча хана дуккха дика препараташ (молхаш) хьаьь хиларца дарба де а дикагIа вIашгIехьа доал, хIаьта больницешка дарба мах боацаш а ду.

М. С. БЕЙМУРЗИЕВ, лор.

Культармейцаш болх беш ба

Урус-Мартановски района Алхазурово юрта дика лел йоазув ца ховча наха хьехилга. Из болх дIахьу 14 культармейцо.

Дика чакхбоахх из болх «Красноармейски» совхоза '9-ча отделенерча учетчико Бесиев Зелимхана. Цо хьехаш яр 16 кхалсаг—доярка. ХIанз царна массанена дика деша а язде а хов. Культармейцо Дубаева Кисас хьехаш я 14 йоI. Болх йистебаьннаЧул тIехьагIа гул а лийя дешаш хул уж. Царна а хов хIанзехьа а тоъала дика деша а язде а.

Исмаилов Исраила йоазув Іомадаьд 18 сага, хIаьта комсомольски организацен секретаро нов. Агаевс хьийхад 16 сага. Берригаш а лаьрхIача культармейцаша Алхазурове 52 саг Іомаваьв деша а язде а.

— Кастта тха юрта цаI саг хургвац йоазув ца ховш, — йоах юртарча кагирхоша. — Оаха тхой низ а хьинар а кходергдац цу гIулакха.

Во лелац из болх «Красноармейски» совхоза 8-ча отделене а (Бачу-Барзой яха юрт).

Н. ЗАЦЕПИНА.

Нохч-ГIалгIай педагогически института литературан кафедра заведующи волча В. Б. Корзун Пекинерча педагогически университетерча эрсий литературан преподаватели ерригкитайски курсашка шин шера лекцеш а йийшай, дукха ха йоаццаш цигара цIа а венав.

Оаха укх лохехьа кепатох хIанзарча Китаян вахар а гIулакхий а тайп-тайпарча оагIонех лаьца цо язъяьчарех цхьа очерк.

1. Сийлахь-доккхача халкъа низ а эгIазал а

Сийлахь-йоккха Халкъа Китай! Цу дешаша гIоздаьккхе сихагIа тохадолийт хIара дикача сага дог. Мукъаяьннача Китаяс керда социалистически общество хьалъеш ше доахача Іалаьмате доккхийча толамашца дукхача шерашка гIаддигад машар, прогресс, социализм мел езарий дегаш. К. Марксеи Ф. Энгельсеи къаьнарча Китаех яьххача тайпара хиннача феодализман «архиконсервативни чIоагIале» хинначара тамашерча сухалца эргайоалаш, дизза дегIадена Іилма, промышленность, юрта боахам болаш йола низ кхоача паччахьалкхе хулаш латт Китаях. Коммунистически партен хьалхленца китайски халкъо технически революци шерра дIайолаяьча хана, «боккха гIа боаккхаш» из дегIадоагIача хана, цар хIама хьадеш маьрша хьегача къина юха а са ца тувш духьале е гIерт американски империалисташ.

Китайски Халкъа Республикан форда йистошка американски тIема гIозараша йолаяьча бIехача провокацех долча хоамаша эгIаза бигаьб беррига советски нах а дунен тIа дикагIа бола беррига нах з. Дорха а эгIазъяха а я ялх бIаь миллион саг вола Китай. Американски империалисташа йолаяьча цу провокацешта духьалара демонстрацеш я еш Іалаьмате дуккхача цун городий а юртий а майданашкеи улицашкеи, массанахьа вIашагIаехк халкъ ополченен батальоташ, полкаш, дивизеш. Цар мугIарашта юкъе дукха ба ер статья язъеш волча, дукха ха йоацаш Китаера цIавенача автора дсттагIий а.

Ши шу даьккхад аз вай китайски вежарашта юкъе болх беш, царца цхьана дегагIоз а гIайгIа а екъаш. Цу турпалерча халкъах, цун вахарах, гIулакхех, культурах сайна дайнар, хетаденнар дувца безам, ба са.

Китае вахача сага эггарз хьалха бIарг тIаоттараш—еш латта гIишлонаш я. Берригача мехка массанахьа а хьалъеш латт уж. Иштта дукха я уж кердача Китаян столице Пекине а. Цун къаьнара цIенолгаш чудерзадеш карт-гIов а долаш хиннача готтигача улицилгех лоаццача хана шера, асфальтированни проспекташ яьй. Цу проспекташка гIолла лел шоашка дIамел яха винтик а тIехьа китайски заводашка хьаяь автобусаши троллейбусаши. Город чуерзаеш дуккха зама хьалхагIа яьча картагIовна чухь хьалъяь урагIаяхай телецентра, институтуй, лабораторай, кердача фабрикай, заводий Іалаьмате йоккхий зданеш, нах чубаха цIенош.

Иштта цIенош хьалду мехка центральни провинцешка а городашка а. Масала, Ухане хьалдаьд шин ярусах латта сихача Янцзына тилла Іалаьмате доккха т I и й, хьалъяь йистейоалаш латт металлурги ч е с к и комбината хьалхара домнаш. Иштта гIирсаш хьалдеш латт мехка къилбаседан-малхбузерча Баотоуски металлургически комбината строительни площадке а, малхбоалехьа, а къулбехьа а. Кагийча а юкъерча а предприятей низ лакхбарна боккха теркам тIабахийтаб. Цу гIулакхо торо лу лоаццача хана а дукха расход дIаяхийта ца езаш а эшаш йола промышленни продукци арахецилга чехкка лакхде. «ДукхагIа, чехкагIа, дикагIа, кхом болашагIа» яхача дешай наькъаца ду из деррига а.

ГIирсаш хьалдеш латт бокъонца йолча социалистически перспективаца. Нагахьа санна из завод яле — касттача хана продукци арахецилга чIоагIа лакхдара чотаца. ХьаштIолча кердача, йоккхача дешара заведенен цIеноша хьалхашка гургья хьона геттар дика кийчъяь волейбольни баскетбольни площадкаш, теннисни корташ, хин бассейнаш, катокаш йола спортивни 10—20 городок.

Китай вахача хIаранена бIаргагургда тамаш ялла къахьегам дукха беза, хьаьнала, сакхетам а чIоагIа дисциплина а йола китайски халкъ гIулакхаш, царна хIама вIаштIехьа даккха хар. ЦIаккха ца хиннача тайпара дог айденна ба нах. Из гуш да доккха а зIамига а цар дIа мел доладаьча гIулакхашца. Школерча урока тIа, студентай аудиторе, дукха нах болча собране цхьаккха Іимад йоацаш сатийна хуьл. Трамвай тIа, автобуса тIа, поезда тIа мел дукха нах хиларах совлен аьнна цхьа дош, вIаши кхайкаш хилар, вIашка лер — цхьаккха тайпа гIар хозаргьяц хьона. Цхьабакъда иштал сабаре бола уж нах бовзаргбоацаш хувцалургба хьоне гIадбахчеи эгIазбахчеи. Валлаца йицлургйоацаш дага латт сона Китае сайна ейнача демонстрацешта юкъера дукха нах а болаш хиннаши демонстраци.

1956 шера 1 октябре мохк мукъабаьнна ворхI шу дузача дийнахьа миллионаш болча китайцаша тIанг аьнна хьалйизар Пекина майданеши улицаши. Дукха бесаш дола, хоза, цIейна демонстраци йолаелар. ЦIеча байракхаша, транспоранташа, колонашца лаьттача бераша, лестадаьча зизаша хозъяьча Тяньаньмынь яхача майдане тIемахой парад йолаелар. Массайолча системах йола танкаш, тягачаш тIа латта низ бола йоккхий топаш, реактивни техника, мотопехота йодар. Цу ханна кхузъенна лаьттача сиглен къулбехьар гуйрана шийла догIа доладелар. Дезача дийнахьа эттача селлар йолча цу хозленна догIан кIажараш тIайолаелча чIоагIа новкъа хийтар. Цхьа-ши минута яьлча наха шоашта лажкъа моттиг лохаргья, майдане корта берзан латтача эзараш болча школьникий мугIараш вIашагIа а уврга, паччахьалкхен трибуна тIара телаш дола моаршалаш совцарг а да аьнна хеталора.

Цхьабакъда... цхьаккха из тайпа хIама хиланзар. БIаьш эзараш болча наха вIалла теркал ца деш мо хетар хий чумохкадеш санна чIоагIа делхолехьа ше лестаяьча тайпара паргIата гIадж лестайора сводни оркестра дирижера, хIаьта музыканташа шоай зурмашка чу даьнна хий аргI-аргIагIа дIа а мохкадеш, шоай гIулакх дора. Нийсача строя болхар керта бихье денз а когашка кхаччалца бошабаь халкъамукъален эскара салтий, шоай керда герз а къегадеш. Царна тIехьа йолаелар цIаккха кхоача ца луш хинна столицерча къахьегамхой колоннаш. Цхьаккха хIама ца хилча санна дIа-юха лелаеча площадкаш тIа сценаш утттайора артисташа. ДогIа делхалехьа а санна гIадъяха яр демонстрантий юхьмараш. Къаьстта дог гIоздаьнна, бела а къежаш, кулгаш урагIа а ухийташ моаршалаш телар цар Коммунистически партена, халкъа правительствона, новкъоста Мао Цзэ-дуна.

ЧIоагIа делхача догIах массехк сахьата йIаьхъелар из моллагIа йоацаш демонстраци, лозунгаш тIаяздаь ленташ доахка бургацаш сигал урагIа ухийтар. Ди дезде аьнна оттаяь еррига программа чакхъяьккхача мара йистеяланзар из. Китайски халкъо ший кортамукъале а дукхаезача Коммунистически партецеи халкъа Іаьдалцеи ший бола Іалаьмате боккха безам а гойташ хилара из демонстраци дага латт сона. Массанена а новкъа хиннар цхьа хIама дар — китайски даьхен промышленноста керда хIама а цун доаккхал а дола реактивни самолеташ цу дийнахьа гIайтта сигал лела йиш ца хилар. Цхьабакъда шоллагIча дийнахьа сийнача сигал хьийдда долха дото бос бола оалхазараш санна йола самолеташ хестаеш бар пекинцаш.

ДIадахар бетташ. Англо-французски захватчикаш Египетах летаб аьнна сатем боабеш бола хоам бера радиос. Массанахьа а гIеттар Китай, юха а миллионаш бола нах улицашкеи майданашкеи арабаьлар. Английски дипломатически представительствон цIеношта хьалхашка колонизатораш бехке беш демонстранташа мишта эгIаз баха цIогIарч деттар бIарга ца дайча теша хала дар. Представительствон цIеношта гонаьха даь карт-гIов дизза хьалтеха Порт-Саиде англо-французски оккупанташа лелаю варварство харц еш лозунгаш доахкар. Чехк-чехка а хулар, юха дIа а йовра демонстрантий мугIараш тIа урагIаухача кулгех хьахулаш хинна хьу, итташ эзараш болча наха чIоагIа даь бийнаш эгадора, хьаьрбаьнна колонизатораш харцбеш цIогIарч деттар. ТIом болабаьрашца йолча гоамалах Іаьржа бIаргаш мишта доагар аьлча, машара моастагIашта уж тIаэттача, моастагIий ала баьнна лота а баь, лар йоацаш боагабаь, хIалакбергбар аьнна хеталора.

Колониализман гIабаехи эксплуатацехи мукъадаьннача, коммунизман байракха кIалха кортамукъал а шоай лоIамах хилар а даьккхача наьха эгIазбахар унзара да!

Англо-французски агрессена духьал советски халкъи цун доттагIа а воша а хулаш дола китайски халкъи овттар бахьан суэцки авантюра йохаяь дага доагIа вайна.

Кхы цхьаькха а тамашийна сурт дагадоагIа сона,— Пекина юхе Шисаьилински яха водохранилище еш маьрша хьийга къа. ШоллагIа пятилетка йоалача хана йисте якхха лийрхIадар из строительство. Цхьабакъда, революционни халкъо дог айденна дика къа хьегар бахьан долаш чIоагIа хувцамаш юкъе дихьар цу плана. «Кхаь бетта водохранилище яь йисте йоаккхаргья, укх 1958 шера кхашка хий а дулларгда вай!» — аьнна лозунг арадаьккхар. Цу тIахьехамах шоай лоIаме оарцагIа баьлар миллионаш бола нах — ахархой, болхлой, студенташ, Іилмахой, салтий, инаралаш, паччахьалкхен деятелаш. Сунт йоллаш хIара денна болх беш бIаь эзар саг вар. Иштта дукха нах цхьан ханна болх беш хиннача дуккха километраш йолча строительни площадкен сурт фаьлгаца дувцача хIаманна тара хетар.

ХIаьта хьалъеча гIишлонна дукха гаьна доацаш Мински династен императорий кхойтта каша дар. Хьоцари цIийи Іо а ухийташ китайски къахьегамхоша бIаь шерашка хьалдаьд уж тIох-детта кашмаш Ситлец кIалхарча имперен паччахьашта. ХIаьта ахархой кхаш Іаьржа ухача хих лораде сунт йолла рузкъа карадоагIаш хиннадац.

«Къаьнарча феодализман» цу памятникашта духьал ма чIоагIа цепвоаккхаш яр миллионаш болча къахьегамхошта беркат а дикадар а дахьаш йола керда социалистически гIишло. Уж таипа гIишлонаш еш латт мукъаяьннача Китаян массайолча миIингашка.

Социализм хьалъяра новкъа даьнача Сийлахь-доккхача китайски халкъа хIама хьаду низаш дийца варгвоацаш дукха да. ХIанз Советски мехка новкъосталца сунташ ехкаш низбола хиш дIакъувл Китаяс, лелхийташ шоашта деззача оагIорахьа доах лоамаш, тракторашь а эггара чоалхане йола машинаш а хьаю, баьх дола лаьтташ оахаш карадерзаду, шоай дукхача эзар шерашкара культура а ший хозалгеи дуккхача тайпара хиларгеи диллача цепвоаккхаш йола искусство а дегIайоалаю. Доккха китайски гIов хьалдарца адамаш цеддаьккха халкъо ший хьаькъалца а говзача кулгашца а хьадечох кхы дуккхаза тамаш гойтаргъя адамашташ Боккха гIа боаккхаш йода мукъаьнна Китай шийна дага доаллачоа тIа — коммунизме. Мел йоаккха холонаш а духьаленаш а овттарах — из цу новкъар яргъяц.

Халкъа Китаях латар — ший еррига а цунна тIехьайоагIача лерца Советски Союзах латар да аьнна американски империалисташка советски правительствон керте латтачо дукха ха йоацаш дIахайтар. Воай сийлахь-воккха доттагIа хатар иккхача кIалвутаргвац вай. Из хоадамболлаш дIахайтар советски наха дог раьза а долаш хьаллоац. Машар бохабе гIерта атомни маньякаш, совцалаш! Шоана хIанз а ейзаяц ялх бIаь миллион долча халкъа чIоагIало а низ а, уж довза а ма гIерталаш — хIалак хургда шо.

В. КОРЗУН.

КНР-а Паччахьалкхен совета премьер-министра Чжоу Энь-ляис Тайваньски проливе районе эттача хьалах яь заявлени хьаллоацаш Пекине бахача итташ эзараш болча наха митинг а демонстраци а йир. Митингеи демонстрацеи хиннараш хьатта духьал бар США-с лелаеча тIема провокацешта.

Сурта тIа: Китаян халкъан-мукъален эскара тIемахоша митинге лозунгаш урагIа хьувкх.

Лю Дун-ао фото. Синьхуа агентство.

Халкъан дешар эргадаккхарах йола предложенеш

Школа вахара гаргаозар — таханара гІулакх да

Берригача советски наха, къьстта оаха педагогаша, боккхача безамца йийшар ССКП ЦК Президиумо могаяь «Школан вахарцара бувзам чІоагІбареи дІахо мехка халкъан дешара система детІаяреи хьакъехьа» йола Н. С. Хрущева предложенеш. Дешара система эргаяккха езаш хилар, школа вахара гаргаоза езаш хилар тІехьхьарча шерашка гучадаьннад. Цхьабакъда тІехь-тІехьагІа лакха бувлар цу гІулакха лоархІам, хІаьта юхкера а, тахан, из кхы тІехьа ца доаккхаш кхоачащцинза даргдоаца декхар хинна дІаэттад. Цу нухьа Н. С. Хрущева предложенеш раьза болаш, тІаийцар школан болхлоша.

Дешар эргадаккхар, Н. С. Хрущевс яххача бесса, тІахьежжа, тІагІоллара де йиш йолаш гІулакх дац. Дешар эргадаккхара гІулакх оаха нуккхаза а дийцад тхой хьехархой коллектива юкъе. Цудухьа школа вахара юхеозара хьакъехьа массехк предложени ергьа аз, хІаьта уж предложенеш аз сайггара йоалаеш йоацаш, дукхача хьехархошта дагалатташ а я.

Дешар шин даькъах дийкъача бакъахьа да. Хьалхарча даькъах бераш бархІ шера дешаргда. Цу бархІ шера дешархоша Іилмай лардаш Іомаергьа, хІаьта хІанз йолаш йола политехнизацен система кердача хьалашка хьежжа эрга а яьккха, техникан керттера дешаш а довзаргда царна. Цул тІехьагІа бераша (нагтахьа къьста-къьста говзал йоазла бераш доацаш) болх бу, дІахо деша а деш. Цхьабакъда 14—15 шу даьннача бера болх бе ховрдгад. из кийч ца дойя. (Мелла дале а школан политехнически дешаро таханарча заводе, фабрике, юрта боахаме болх булургболаш кийчвац дешархо). Балхага дешархо кийчвергва бархІ шера школе вІашагІъехкача тайп-тайпарча курсашка. Масала, тха школе (моттигерча производствога хьежжа) дикагІа хургда юрта боахама специалисташ—трактористаш, комбайнераш, овощеводаш и кх. д.— кийчбеш йола курсаш вІашагІъехкача. Цу курсашка хьехаш хила беза юрта боахама говзагІа бола специалисташ.

Юрта боахам хьалхха а (5 классера денз хьа) бовзаргба дешархошта. Цу гІулакха лоархІаме да дешара шера берашта юрта боахама балхаш хьехарал совгІа, аьхки бераша болх а бергболаш са а лоІаргдолаш культурно-къахьегама лагераш вІашагІйохкар. Уж лагераш кхашка хургьа. Цигача бераша дийнахьа 3-4 сахьата болх бергба, дІахойдача ханз уж спортивни ловзарех ловзаргба, предметни экскурсешка а туристски походашка а ухаргба. Цу тайнарча хьалашта юкъе дешархочоа дикагІа гучадаргда ше малагІа говзал хьаловзаргьа. Иштта бархІ шера по дийшача бер хьалха саанна дешен язгеи ховш хинна ца Іеш, трактор, комбайн йовзаш, юрта боахама балхаш мишта лелалу ховш хургда. Цул тІехьагІа эш цунна курсаш а.

Цу курсашка дешара ха, хетаргахьа, 1,-1,5 шу оттайча бакъахьа хургьа. Цу лоаццача хана дешархочун шийна езаш йола говзал Іомае а кхувргда, хІаьта 5-8 классашка дешаш цунна безабеннача балха тІера безам ІІа а баргбац. Кхыча тайнара аьлча, курсашка деша деза ха сов йІаьха хуле, цунна кІордаергда из дешар.

Шоллагіча даькъах долча дешара формаш тайп-тайпара хила йиш я. Цхьабакъда моллагІча бесса уж хуле а, юкъера дешар лоацца деши, школай вахарцара бувзам, дешархой къахьегамцара безам лох ца беши хила еза уж. Юкъерча школах лувцаргдац аз. Укх статьяс лерхІар хьалхарча даькъах долча дешарах—бархІ шера школах — йола сай предложенеш белгалъелга да. Цу тІа а уж предложенеш юрташхарча бархІ шера йола школаш эргаяхарах а я. Ховш да, городашкара бархІ шера школаш кхыча тайнара хила езилга. Цунах дийзза ала безам бар са халкъан дешар эргадаккхара гІулакх штамнах де йиш йоацилга. Из — бокъонца аьлча, дешара реформа я. Хіаьта из моттигерча хьалашка хьежжа чакхъякха а еза. Чоагіа пайдане хургдар цу гІулакха хьакъехьа хьехархоша шошоай уйлаш печата тІа белгалйоре.

М. ВЕДЗИЖЕВ,

Буро-кІалхарча школан директор.

Нохч-ГІалгІай студен студенташ коартолаш чуэцаш ба

Островске цІерахча Ленинградски театральни институтерча Нохч-ГІалгІай студен студенташ сентябрь бутт болабелча денз Ленинграде юххе уллача «Предпортови» совхозе ба коартолаш чуэцаш.

200 гектар совгІа коартолаш яр цига чуэца езаш. Хьалхарча деношка денз хьинаре къахьега болабелар студенташ. Дукхача хана денз юрта боахама балхаш деш хьабоагІача наха нийсса бора цар из болх. Студенташа Р. Исаевас, С. Котиевс, Саиевас 250—300 процент кхоачашью балха нормаш.

М. ДАКИЕВ.

2. Социалистически гІишлонаш хьалъеча

Технически революци еш, социализм хьалъеш Сийлахь-йоккхача Китаян халкъаша мохк технически новкъа баккха аьнна компарте хьалхашка оттадаь декхар «боккха гІа боаккхаш» кхоачщду. Цхьадолча даькъе боккха теркам тІабахийтаб ерригача провинцешка, автономни областашка, округашка, уездашка моттигерча промышленноста бахача наха мел эша хІамаш хьаярна а хьаеш дІабодача маьхага диллача уж хІамаш юртбоахаман продукцел лакхехьа хилийтарна а. Хіаьта ерригача паччахьалкхено доал деш йолча промышленни предприятей продукци еррига а паччахьалкхен кертерча планаца дІанийсъе еза.

Китаян йоккхача промышленноста хьалхара гигант Аньшански металлургически комбинат я. Болх бе йолаеннай Уханьски металлургически комбината коксови пийшкаш, Хуанхэ хи йисте Баотоуски метталургически комбинат хьалъеш чІоагІа балхаш ду. Са хьажа вІаштІехьа даьннача цу гІишлонас торо хулийт хІанзарча Китаян строительни балхаш доаржадарах а касттача хана цун детІайоагІаргйолча промышленноста Іалаьмате йоккхача планех а цхьадола хІамаш довзийта.

Пекин-Баотоу яха машин-никъ Юндинхе яхача дадача хин готтача чІоже гІолла чаях а боал, цун хьалхара дакъа Іалаьмате чІоагІа 1961 шера 3 миллион тонн меттал шера лоаладе дезаш а я из.

Гой хІанз 60 завод йилла езача строительни площадке кхаьчар вай. Цу площадкан дукхагІа долча даькъа тІа котлованаш да даьха хІанз. Лаьтта оахкараша кІоаг боаккхаш лаьттах даьча лагІаш тІара лагІаш тІа доаккхаш белашцеи шоаш хьалхе а денз леладеш хьадоагІача бамбукови коромыслех ухкача корзинкащцеи хьаллакхе доаккх лаьтта. Эггара лаккхера лагІа тІара транспортераца а дихье, тІаккха хадданза тІаухача вордаш тІа а детте, дІакхуь лаьтта.

Къаьсттача доаккхалца хьахьувк тхога тхона хьалха ваьнна лелача строительни викало «укх ара хьалъергйолча болата гиганта» — автоматизированни хургйолча доменни пийшка боаккха 1500 кубометр хула котлован. Комбинат хьалъеш латт Іилманнеи техникаи укх тІеххьарчу хана карагІдаьннарий лоархІам а беш. Комбинат хьалъеш болчарех дукхха бола болхлойи инженераша Советски Союзе е дийша е производственни практика чакхъяьккха ба.

— Китайски строителаш Іалаьмате дика болхлой ба. Цар болх бу чехка, дика, хІаман кхом беш,— йоах комбинат хьалъеча технически новкъостал деча советски специалиста воккхагІча инженеро нов. Степанске.

Йисте яьннача металлоконструкцей цехага хьож тхо,— цул тІехьагІа — дІайхача проката хургйолча цехашка. Хіанзехьа а хьалдаь даьннад пенаш, самоходни кранащца лакхха урагІа кхухь хьалхехьа а бетонаца кийчъяь ажурни конструкцеш. Из гІулакх деш виъ саг ва, крановщики сварщики волаш. Цар хоза вІаштІехьа баькхха лелача балхаца безам буъ оаха.

— Сигналаш телаш вола бригадир гой шоана — яхаш, тхога хьахьувкх Степанске нийсвеннача ханара, сомача дегІара китаец. Дукха ха йоаццаш цу балха тІа вахийтав из, цо Іалаьмате дика вІаштІехьа баькхха болх — зацани хадданза шозза дукхагІа кхоачашъю.

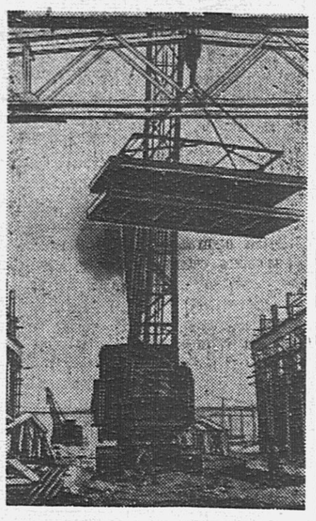

Строительни площадкера гостинице юхадоагІаш кердача городага хьежар тхо. Бетона шоссен шинна а оагІорахьа — болхлой чу бахаш дукхаза вІаштІара даь цІеношъ да. Хіаьта царна тІехьашкахьа — къаьнача города хадданза вІашагІа доахка лохига Іажагіа топпарах даь цІенолгаш да. Укхаза цецвоаккхаш йола кердачеи къаьначеи города юкъера эргало я.

Цу тайнара йола, цхьабакъда царел зІамагІа гІишлонаш кІезига яц хІанзарча Китае.

Пекина гаьна йоаццаш уллана Шицинь-шанерча болх беш йолча металлургически заводе а хилар тхо. Цига болх беш ва бархІ эзар гаргга болхло. Цу заводо арахец чон, турбаш, кокс химически продукташ.

Тхо чІоагІа сакъердалуш хьежар цу завода болхлой городокага. Берригача болхлоштеи гІулакхерча нахаи яь квартираш а общежитеи а я цига. Заводе ший столови, больница, бийсанара диспансер, бераш ду больница, кхалнаьха а берий а консультацеш я. Цехови медицински пункташ, санаторий, банни корпус, берашта а цамогаш барашта а кухни, берий яслеш я. Берашта а кхийнарашта а хьайийлла школаш я, ши кино зал я (цаІ—6 эзар сага моттиг йолаш къовлазеи цаІ-шин эзар сага моттиг йолаш къайлаи), бассейн а каток а я.

Заводе вІашагІтеха массехк самодеятельни коллектив я: пекински классически операн коллектив, драматически коллектив, иллен а халхара а ансамбль, симфонически оркестр. Хіара болхлочун мах боацаш цкъа кино ваха йиш я.

Іалаьмате дукха низ а рузкъа а дІадохийт китайски халкъо ирригационни сооруженешка, Янцзы, Хуанхэ, кхы дукхха дола хиш карадерзаде а царех пайда эца а. Цу дерригача хин низех пайда эцарг-бола Іалаьмате йоккхий планаш кхоачашъеш латт. Мохк мукъабаькхачул тІехьагІа, халкъа правительствона хьалхашка эттача эггара доккхагІа дарех цхьа декхар да — Іаьржа ухача хихи йокъал оттарахи баха нах махулла кІалхара бахар. Цар деш дола зенаш къаьнга хьаэтойт укх унзарерча цифраша. ТІеххьарча 2350 шера 1030 Іаьржа хийи 1060 йокъали хиннай Китае. Духхьал 1931 шера Янцзы Іаьржа деча 145 эзар саг вийр.

Массанахьа хІанз деш латт канаІаш, дамбаш, сунташ, электростанцеш. Царна юкъе я ханал хьалхагІа еррига а кхаь бетта хьалаь Шисаньлински водохранилище.

Пекинера хадданза укхаза ухар автобусаш, грузовой машинаш, шоай лоІамех ухача наьха отрядаш. Водохранилище еш боахкача наха дагабохийтар бохабаь бола Іалаьмате боккха зунгатий боарз. Біаь эзар саго дийнахьеи бийсани хувцалуш хадданза болх бора. Водохранилище хьалйора техника эггара кІезагІа юкъе а йоалаеш. Цига кертера инструменташ — бел, бамбукови коромысло, карзинаш дар.

Тхоай курсантащцеи аспиранташцеи болх бергболаш со гІишло еча веча, сонеи сона хьалха ваьнна хиннача китайски новкъостаи атта хьакорааьнзар Пекински педагогически университето хьалаьца хинна участок, цу университето массехк эзар саг цига вахийта волашехьа а.

Курсашка дешаш барий агитбригада накъаера тхона. Цар моаршал хаьттар тхога, частушкаши иллеши доахаш, «куйбар» яхача бамбуках яьча инструмента деча татаца тІехьа а тоадеш. Цул тІехьагІа тхо болх бе доладелар—оахка а оахкаш, гІум сунт еча дІаяхьийта машиннновкъа дІакхухьар оаха. Эзари итташ эзараши бола носильщикаш карзинкащца карьерера лаьтта дІакхухьаш болх беш бар. Йайха йоллашехьа а, болх чехка бора. ГІишло хьалъеча болх бора велосипеда цхьан чарха тІа яьча тачкащца а, кІал даьхкача улгаш тІа гІолла дІа-юха а кхувлаш.

Болх беш боахка беррига нах взводашта, батальонашта, полкашта бийкъа ба. Хала болх бе Іаманза боландаь студенташа болх бора Халкъа-Мукъазен Эскара тІемахошца.

ГІишло еча чІоагІа болх беш хиннача деноех цхьа ди дагадоагІа сона. Смена йисте а яьккха, тха курсантехи эскара тІемахоехи лаьтта революционера Ли Да-чжао цІерах йола батальон юкъе йода полк, йоаржаяь байракх а йолаш, собране яхар. Чоагіа сакъердаме яр собрани. ГІишлонна гаьна йоаццаш яр из. Дена цхьа истол а оттадаь, цунна гоннахьа лаьтта Іохайшар. Балхах лаьца лоацца доклад йир полка командира. Укх тІеххьарча 5 дийнахьа полко хьал а яьккха, дІайнхьай 13 эзар кубометр гІум. ДогІа делхаш а болх сацанзар. ТІехьа тІадоагІача 5 дийнахьа 15 эзар кубометр гІум хьал а яьккха, дІаяхьа соцам бир.

— ТІемахошеи студенташеи йохк сменах хІаране 5 кубометр хьал а яьккха, дІаяхьа еза,— аьлар полка командиро. Из предложени чІоагІа тІораш а техаш тІаийцар. Цул тІехьагІа полка командованеи комсомольски организацени цІерах дикагІа йолча взводашта советски китайски къонача турпалий — Космодемьянски Зояйи, Шурии, Корчагин Павела, Тун Цун-жи, Лу Ху-лана, Чу Шау-ина цІераш тахка предложени йир.

Соорани йистеьнначул тІехьагІа самодеятельноста ший низаца концерт оттадир: иллеш а доахаш, зурмаш а лекхаш.

Шоай палаткашка болхаш строителаша «Социализм — дика я, социализм — дика я» яха тІема дог айдолийта илли доахар.

Йоккха гІишло хьалъеш деча таштеи гІараи юкъе иштта чакхъяьлар из собрани.

Пятилеткай лагІаш тІа гІолла берригача халкъа иразага урагІа йодача кердача Китае уж тайна гІулакхаш каст-каста нийслуш да.

В. КОРЗУН.

Сурта тІа: г. Ухане Янцзы яхача хих тилла керда тІий; Баотоуски металлургически комбинат хьалъеча.

Автора фото.

Сомий гаьнаш дІайогІа

Сомий гаьнаш нийса дІа мишта йоагІаргья яхаш хетт Іомалуш боагІача садоводаша. Гаьнаш дІайогІа ха хьа-ма эттайий. Шоай беша эггара хьалха дІайогІа Іажий, боалий, кхорий гаьнаш яхьаргья дуккханеша а.

Гаьнаш маца дІайогІа йолае еза ха деза эггара хьалха. Гурахьа гаьнаш дІайогІарна, эггара дикагІа йола ха я йоккхача гаьнаш тІера гІа Іодожа доладелча денз шелал чІоагІъяла 3—4 кІира эша ха, хІаьта бІаьсти — лоа а деша, йокъаяла йолаеннача хьалхарча деношка.

ДІайогІа гаьнаш теркам тІа а бахийта, дика харжа еза. УнахдІена а йокъаяланза з хила еза уж. 40—60 сантиметр лакха, чІоагІа хи болаш, 3—5 га йолаш, 30—35 сантиметр бІаьха, тоъал сома 3—4 овла болаш хила еза уж.

Гурахьа дІайогІача гаьнашта хІанзехьа а кийчде деза кІоагаш. Цхьа метр е эх метр шера а 50—60 сантиметр кІоарга а даха кІоагаш. КІоага кІийле 10—15 сантиметр цамца якхха еза. КІоага пен Іоэлла тай санна нийса хила беза, цунга а хьежаш га нийса дІайогІа йиш хургйолаш. КІоага кІийлен хьолдан-за долча лаьттаха 10—15 сантиметр Іочу а яхийта, дІайогІача гаьна хенах хьалхара дІакъастача ткъовронга лакхал а долаш, гІадж йогІа еза хІара гаьнаца.

КІоаг боаккхаш тІера дикагІа дола лаьтта цхьан оагІорахьеи, кІалхара яьккхагІа дола лаьтта шоллагІча оагІорахьеи дилла деза. ТІера даькхха лаьтта удобренешца дика вІашагІа эду. Удобренешта лаьрхІа 16—30 килограмм шира даьнна кхо е 25—50 килограмм телха торф тоха мегаргда цу лаьттах. ЦаІ е цаІ-ах килограмм суперфосфати 100—150 грам хлористый калийи тоха деза цох. Га дІайогІалехьа, иштта кийчдаь лаьтта гув бара хьисапе кІоага чу Іочу хьокх, кІоага кхоалагІа дакъа хьал а ца дузаш. Иштта кІоага чу оттабаьча гувлга тІа, овлаш масса оагІорахьа дика дІанийс а деш, га дІайогІ тІаккха. Цул тІехьагІа лаьтта кІоага чу Іочухьокх, кІоага йистошкара доладаь гаьна хенага кхаччалца из когаца Іо а тоІадеш.

Гаьна овлаш хин къаьста моттиг 3—5 сантиметр лакхагІа хила еза тІахьокхача лаьттал, из лаьтта ІотоІаденначул тІехьагІа, из моттиг лаьттан тІехенца нийса хургйолаш.

ДІамаеггІангехьа а хий дотта деза га ергІача кІоага чу. ДІаегІача гаьна гонахьа кІоага чу ца хьокхаш, кхедисача лаьттах бога хьисаше кІоаг бе беза метр-цаІ-ах метр шорал а долаш. Лаьтта тІина адогІаш делхаш а хиларга хьежжа доацаш, ницкъ ведар, хий дотта деза цу чу.

Свердловс. Еза-йоккхача машиностроенен Уральски заводе кийчъю йоккхача цементни пийшка деталеш. ССКП XXI съезда сийна цехий коллективаша дош деннад уж деталеш арахецар сихде.

Сурта тІа: 20 тонни 5,8 метр диаметри йолча зубчати венеца обработка еш латт. Из тайпа зубчати венец Уралмашзаводе духхьашха хьаеш я. Обработка еш ва цІи хеза зуборез Василий Афанасьевич Гомзяков.

Б. Назарова сурт. **ТАСС фотохроника**

„Нохч-ГІалгІайчен совнархоза вестника" аргІан номер

Араяьннай аргІан, йиъларгІа йола «Нохч-ГІалгІайчен совнархоза вестника» номер. Номер йоалалуш язъяь я совнархоза председателе М. А. Евсеенко «Нохч-ГІалгІайчен чу гІишлош хьалъяр индустри масса а оагІорахьа дегІайоалае» яха статья.

«Производствон организации экономикеи» яхача разделе язъяь я «Старогрознефта» керттерча инженера В. Г. Бабукова — кІоарга-насосни скважинашка телеуправленен истема эргаяьккха тоаярахи, инженера А. М. Гончаренко Заманкул хача буровой нефтеразведке лоаба а раствор язъечун регенераци еш йола установка лелаяра опытахи. «Октябрьнефта» шоллагІча промысле мехкдаьтта доаккхача мастер волча А. Я. Сухаревси, Грозненски нефтедобывающи завода № 12 йолча цеха начальник волча Г. С. Кожевниковеи статьяш.

Кердача, дикагІа йолча балха методех дувц «Техникани технологени керда дараш» яхача разделе язъяьча шоай статья тІа ГрозНИИ Іилман болхлоша А. З. Дорогочинскеси, Н. П. Мельниковаси, О. И. Светозароваси. Цу разделе язъяь я «Грознефтегеофизика» треста промыслови геофизика отдела начальника М. П. Путний, «Буровой инструмент дІалоацаш йола зона хьалха прибор» яхари инженера-конструктора Б. Ф. Шелдыбаева «Компрессорни установка трактор — подъемника тІа» яхари, инженера Н. П. Рухлина «Малогабаритни колоннашта эша ПКТ-65 яха кумулятивни перфораторашъ» яхари, кхыйолеи статьяш.

«Останка овсарал шозза лаьхъяьй» яхаш я, «Хьалхаттаррийи новаторийи производствон опыт» ювца раздел хьа а еллаш нефтедобывающи газовии промышленноста управленен Центральни ремонтномеханически завода токара Н. А. Коллесниковс язъяь статья. Нах чубаха цІенош хьалдеча беш болча столярно-плотникий балха механизаци яра опытах дувц ший статья тІа № 12 йолча треста йиъларгІча управленен комплексни бригада мастера Н. Д. Гринковс. КІоаргача скважинашка мехкдаьтта хьалдоахаш йола аппарат эргаяьккхарах дувц инженера В. Ф. Кондратьева статья тІа. Производствон новатораша еннача предложенех комбината цехашка юкъе йоалаяьча технически эргалонех яздуший статья тІа Грозненски консервни комбината керттерча механика Г. С. Бабкина.

Украинцаш „Кавказ" яхача колхозеи „Ингушски" совхозеи баьхкаб

Малгобекцаш болча хьоашалгІа енай Херсонски областан Голопристански районо юрта боахама делегаци. Делегацен юкъе ба КПУ Голопристански райкома хьалхара секретарь Адам Иванович Савчук, доярка Клавдия Андреевна Трофименко, зоотехник Лидия Ивановна Штанько, «Приморски» яхача колхоза механик Михаил Константинович Дьяченко, «Коминтерн» яхача совхоза директор Венедикт Никитович Злых.

Вошал долча халкъа викалаш «Ингушски» совхоза а «Кавказ» яхача колхоза а боахамашка хьежар. Къаьстта теркам тІабахийтар цар Иван Демьянович Шелеста кулгалдеча жалеладерий балха. Нов. Шелест хьаьшашка дувц ОТФ дегІайоалаеш чабанаша даь балхаш. Украинцаш жен искусственни осеменени еча пунктага, кошарага хьежар. Хьаьшаша даьча дукхача хаттаршта жоп делар зоотехника Шелеста а воккхагІча чабано Колпаковс а. Укх шера чабанаша кІара устагІан тІера 5,5 килограмм исхалий доаккха тха даькхад. Алхха цох колхоза 2.100.000 сом ахчан пайда хиннаб.

— Шун чабаний опыт,— аьлар А. Савчука,— дикка теркам тІабахийта а балха юкъе яхьа а мегаргйолаш я. Тхо тхоай балха юкъе из яхьа хьожаргда.

Хьаьшашта езаяланзар цхьайола боахаман помещенеш. Цар нийса белгалдора колхозникашеи совхоза болхлошеи гІишлош ца талхийтара йоаккхо кІезига елга, ремонт дика ца елга.

Районера лаьтташка, царна тІера даькхача ялатага диллача—аьлар В. Злых,—ерригача шоай торонех оаш пайда эце лоацача хана Нохч-ГІалгІай республике а вай мехка а хьалха латтачарца хургда шо.

Цунца цхьана украинцаша белгалдир района юрта боахам лелабеш дола кхоачамбоацараш а. Цар дийцар колхозе хІанз йолчул шозза дукхагІа хьакхарч лелае йиш хилар. Цхьабакъда духхьал цхьа ялат хьувкхаш уж лелаяр пайдане дац. Рациона юкъе силос, аьла хьоар доаладе деза. Къаьстта теркам тІабахийтар цар къахьегамхошта юкъера политически-кхетама болх мела лелабеш хиларна, наха эшачун йоакхо кІезига еш хилар, социалистически яхь дикагІа вІашагІйолла езарна, лаьттанцара балха культура айе езарна.

Колхозникий цІерах «Кавказ» яхача колхоза председателе нов. Кобыляцкес доттагІал тІехьа шоай артелагара хьаьшашта совгІата фун лелабу ши кай элитни ши Іаьхари белар. Совгіат дег тІара баркал оалаш дІаийцар.

ДиълагІча дийнахьа ССКП МагІалбика горкомо «Ингушски» совхозеи «Кавказ» яхача колхозеи кулгалдеча болхлой совещани йир.

Хьаьшаша шоай балха опыт ювцаш а шоаш МагІалбике болаш баькхача земах а къамаьлаш дир. Зоотехника Штанько Мариях йийцар Херсонски областан Голопристански района цІи хезаь йолча свинаркан Социалистически Къахьегама Турпалхочун Мария Гавриловна Белаяй балха опыт. Нана хьакхан тІехьара 31 хурск хьалкхеьй цо.

«Коминтерн» яхача совхоза балха опыт ювцаш къамаьл дир совхоза директора нов. Злых.

— Эггара кертера дар,— аьлар цо,— кизга чу санна совхоза а отделеней а болх гургболаш балха дика учет лелае езилга да. Иштта хилча мара боахам пайда боаккхаш, нийса лелабе йиш хургьяц. Нагахьа санна продукцега дІабода мах совгІабаьнна моттиг хилча цу гІулакха бехке волчоа тІабул совгІа баха мах.

Иштта балхаца украинцаша къовсам лоаттабу боахам тоабарна. ДІадахача шера Даьхенна 500 эзар сом пайда белар цар, хІаьта укх шера аьхки йокъал лаьтта яле а пайда миллионага кхоачаргбч. Совхозо ший ханнахьа кхоачашъю паччахьалкхенна еррига продукташ дІалар план.

Нохч-ГІалгІайчен дикача лаьттэ тхоашта мел дайнар оаха тхоай нахага дІадувцаргда,— аьлар делегацен кулгалхочо н. Савчука. Тхо тешаш да вай халкъашта юкъера яхь дІахо яхьаро пайда лург хиларах. Оахе де мел дезар дергда коммунистий сийлен партес хьийхача, юрта боахаме къахьегаман доккхий толамаш доахача новкъа шуца цхьана дахарна. Тханцига дувла, деза новкъостий!

П. ГАГИЕВ.

Пластмассах даь керда пассажирски катер

12 сентябре Москве юххе йолча Клязьвински водохранилище тохкаш хилар керда пассажирски катер. Из хьадаьд кемаш дарах йолча СССР-а Министрий Совета Паччахьалкхен комитета Центральни конструкторски бюрон болхлошеи пластмассай а стекловолокнай а Іилма-тохкама института болхлошеи. Цу кеман корпус деррига а стеклопластикахи пенопластахи яь я. Из кхозза чІоагІагІа я, хІаьта 25 процент ейгагІа а я дахчах яьчул, йоахкалуш яц, атмосферни откъама духьал отталуш а я. Балха юкъе пластмасса яхьаро вІаштІехьдалийтар конструкторашта вІашагІйолаш шаьра корпус хьае а, болташи, заклепкаши, сварочни соединенеш ца хилийта а.

Дозал кІезигагІа хиларахи, корпус шаьра хиларахи катеро автомобила «Победа» мотор оттабича сахьата 44 километр никъ бу. Из тайпа мотор бола дахчан катер сахьата 32 километар мара сихал йолаш хилац.

Укх шера август бетта цу катераца ерригсоюзни рекорд оттайир.

СУРТА ТІА: пластмассах даь катер Клязьмински водохранилище тоахкаш да.

В. Хухлаева сурт. **ТАСС фотохроника.**

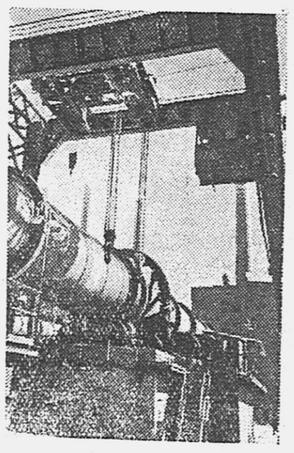

Белгородски цементни завод — йоккхагІа йолчарех предприяти я. Кердача вай даьй мехка техникаца оборудовать даь я из. Предприяти шерлуш йоагІа: хьалъе йоаляьй кхесташ йола кхы ши пишк а. Уж болх бе йолаелча арахецаш йола цемент шозза дукхагІа хургъя.

СУРТА ТІА: 1958 шера болх бе йолаенна пхеагІа кхесташ йола пишк.

Сурт О. Сизова ТАСС. фотохроника.

30 миллион сом

Наурски районе 50 совгІа торгови предприятеш я.

Цига, дІадахача цхьан шера 45 миллион сома товараш дехкад юрта бахача нахага. Укх шера дикка дукхагІа хиннаб хІамаш ийераш. ДІабахача 8 бетта Наурски районе бахача нахага 30 миллион сомага кхаччалца дола тайп-тайпара товараш дехкад. Царна юкъе хиннай кІадаш тега машинаш, мотоциклаш, радиоприемникаш, хьадаь барзкъаш, когий гІирс, цІагІа эша пхьегІаш, иштта кхыяраш а.

С. КЕРИМОВ.

Казахстански ялата 603 миллион пунт

АЛМА-АТА. Казахстана юрта боахаман къахьегамхой, гурахьа ха во оттарца ювзаена холонаш хинна яле а шоай беррига низ тІабахийта къахьегаш ба. Укх деношка баьх долча лаьттай районашка лоа а делхаш догІа дийлхар. Цхьабакъда, кхашкара болх лаьгІ-м бац цар.

ССКП XXI съезда сийна къахьегама вахте а увтташ совхозий МТС, РТС болхлой, колхозникаш, кхашкарча бригадий къахьегамхой укх гарггарча деношка хьекха улла ялат хьагул а даь, аьрда даккха ГІерташба. 25-ча сентябре колхозашеи совхозашеи 14,1 миллион гектара тІара ялат аьрдад. Даьхенна 603 миллиони 587 эзари тонн ялат дІаоттадаьд.

Акмоленски областа ахархоша паччахьалкхенна 109 миллион пунт ялат дІаденнад. Ялат дІалуча доккхий толамаш доах Павлодарски областа а. Цу областа колхозашеи совхозашеи 100 миллион совгІа ялат дІаденнад. Кустанайски областа 75 миллион пунт ялат даденнад, Кокчетавски — 56 миллион пунт.

25-ча сентябре Актюбински областа колхозаша а совхозаша а ялат дІадаларан паччахьалкхенга дохкарах таийца декхараш кхоачащдаьд. Ялат дІаийдеча пункташка 27 миллион совгІа пунт ялат чуккхьчад. Цу тайнара, республикан ялх областо паччахьалкхенна ялат дІадала тІаийца декхараш кхоачащдаьд.

Доазол дехьара

ПАРИЖЕ республикан майдане хIанз хургйолча референдума хетаяь хIанз дола конституци хувцара деша хьакъехьа нах вIашагIкхийтта моттиг хилар.

Цунна нийсса, Республикан майдана юхе ядача районашка Францен республикански строй лораеш халкъа манифестаци хилар. Уж нах вIашагIкхийтта моттиг полицейски автомашинашца а, полицен жандармерени дуккха низ болча отрядашца а дIакъайлаяр.

СУРТА ТIА: Халкъа манифестаце дакъалацархой ба плакаташца, цар тIа яздаьд «Хургдац» аьнна.

Чехословацки телеграфни агентствон сурт.

ОАР Сирийски районе племенех дола закон дIадаккхар

ДАМАСК. 30-ча сентябре. (ТАСС). ОАР президента декрета кепа техай, 1956-ча шера сирийски парламенто тIаийца племенех дола закон дIадаккха, аьнна.

Декретага хьажжа хIанз, денз дIахо «племенай членаш ОАР Сирийски района юрта бахача наха доагIаш дола деррига законаш, бокъонаш, соцамаш кхоачашде дезаш ба».

Хьалха хиннача фу-тайпай хьакъехьарча законо мехка общество дегIаяйтацар, фу-тайпаштта юкъе феодальни Iаьдалаш леладе йиш хулийтар, мохк ший лоIамагIа хилара духьал империалисташа леладеча тийшача балхашка массаза а цар кIийле хинна фу-тайпай баьччаш керта лоаттабора.

Печато белгалду, фу-тайпашна паччахьалгхечу паччахьалкхе» хулийташ хинна гIулакх дIадоаккхаш дола декрет арахецар «реакционен феодализманен» цIаькха хIама тохар да.

США-на лаьттан искусственни спутник урагIаяхийта мегадац

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Американски телеграфни агентствос хоам бу, селхан США-а 9,76 килограмм дозал дола лаьттан искусственни спутник «Авангард» яхача трехступенчати ракетаца урагIа яхийта гIерталга. США-н тIема министерствос тахан хьахайтад, спутник арбита тIа хьатIа а ца йоалаш лаьттан атмосфере яьлга.

Китае эггара хьалхара гидросамолет

ПЕКИН. (ТАСС). Синьхуа агентствос йоах, «Фейлун» яхача шанхайски машиностроительни завода коллективо КНР вIашагIъелла 9 шу дизара сийна «Фейлун-1» яха Китае эггара хьалхара гидросамолет толамца яь йистеяьккхар.

Машина дикал таьхкача—машина технически дика хилар.

Китае керда металлургически комбинат хьалъю

ПЕКИН. (ТАСС). Синьхуа агентствос хоам бу, Циндао (Шаньдун провинци))керда металлургически комбинат е йолаярах. Цу комбинато хIара шера 550 эзар тонн чон, 400 эзар тонн болат лургда.

КогагIирс беча фабрикан болх тоабе

Ерригача Советски Союз а Нохч-ГIалгIай республикан а къахьегамхой Сийлахь — йоккхача октябрьски социалистически революцен 41 шу дизара а ССКП XXI-ча съезда а сийна социалистически яхь а оттаяь доккхий толамаш а доахаш, шоай планаш тIехкхоачашъеш боахк. Цхьабакъда вай республике шоай планаш кхоачаш ца еш цхьайола предприятеш я. Царца я Грозненски когий гIирс бу фабрика а.

Грознерча когий гIирс беча фабрико 8 бетта план 87 процент мара кхоачашъяьц. Планах деннеи — бийсаннеи цо е езар 3450 пара обувь я, хIаьта цо хьаеш хиннар 3000 пара мара яц. ХIара деннеи— бийсаннеи цо къахьегамхошта дIа ца луш юсараш 450 пара гаргга обувь я. Цул совгIа хьабаь кога гIирс планах бе беззача тайпара дика а баьбац.

— ХIанад из ишта? — аьнна хаттар дича фабрикана хьалхале лелаераша йоах, кхоачам боллаш а ханнахьа а кога гIирс хьабарна эпаш дола кIада, хьамча, хьастамаш лац республикан базас, хIаьта фабрикана телаш дола кожтовараш эсала да.

Цу къамаьлашца кIезига-дукха бакъдар а да. Республикан базо фабрикана эша материалаш кхоачамболлаш ца теллилга бакъда. Цхьабакъда фабрико арахецаш болча кога гIирса дукхала а дикала а планаш кхоачаш ца яр керттерча даькъе фабрикана хьалхле лелаераша бокъонца дика фабрикан болх вIашагIа ца боллар да.

Фабрикан цехашка производственни болх тоабарна, арахецача продукцен дикала план кхоачашъярна, болхлой тIахьехаш лозунгаш плакаташ дац.

Цехашка хьалтеха доахка балха хьокхама доскаш формально теха доахк. Деннеи — бийсаннеи 2000 пара маIача наьха полуботинкаш арахецаш йолча фабрикан эггара йоккхагIа йолча цеха хьокхама доска тIа тIехьарча пхе дийнахь цехо баь болх дIаязбаьбацар. ХIаьта фабрикан балха хьокхама доска яьсса коробкаш хьалхашка а оттаяь царна тIехьашка доаллар, укх шера малагIча беттара, малагIча денара йоазув цу тIа да ховрдолаш а дацар.

«Молния» яха газет да яхаш цхьа доккха каьхат доаллар, лакхе дила самолета сурт а долаш, лохе фургонах ежача богапхьида сурт а долаш. Самолета сурта тIехьа яздаь «чувячный» яха дош дар. Из хиннадар чувячный (маьчеш ю) цех хьалхара цех я яхилга. Маца, фудаь хиннаш цох хьалхара — ховш дацар.

Во лел фабрикан балха юкъе хьалхара дакъа лаца дезаш бола рационализаторски болх а. Хьалхарча ах шера хьаенна рационализаторски предложенеш ерригаш а 19 мара яц. ДIадахача 1957 шера хьажанза ювцанза а юхсийса 4 предложени а тIатехача ерригаш 23 предложени я. Царех хьажаь тIаийцараш 18 предложени я, производствана юкъе яхийтараш 15 предложени я, мога ца еш йисараш 5 предложени я.

Фабрике социалистически яхьаца шоаш тIаийца деккхараш тIехкхоачашдеш дукха болхлой ба. Масала, маьчаш еча цеха заготовщицас Мурадянц Зояс ший балха норма 289 процент кхоачашъю, затяжчика Каспаров Эдуардас 253 процент, басараш хьокхача Умарова Тамарас 207 процент, обтяжчика Бетергараев ИбрахIима 176 процент, фрезеровщица Пухова Верас 151 процент, ишитта дукха кхыбараш а ба шоай балха нормаш тIехкхоачашъеш.

Фабрико хьабеча кога гIирса планаш дукхала а дикала а кхоачашъе болх лартIа дика вIашагIболлари хьалхле лелаераша лартIа доалдеи мара хIама эпац.

ДЖАБРАИЛОВ.

Франце референдум яьча хиннараш

ПАРИЖ. (ТАСС). Францен юкъерча гIулакхий Министерствос дIакхайкадаьд французски кердача конституцен дешах метрополе референдум йолаш хиннача хоржамий юхера хьокхамаш. Хоржама спискаш тIа дIаязбаь бар 26.606.948 саг. Кхадж тоссача дакъа лаьцар 22.595.703 саго (кхадж тасса бокъо йолаш барех 84,9 процент). Кердача конституцена раьза хинна кхадж тассар 17.666.828 саго (79,25 процент), хIаьта духьал — 4.624.475 саго (20,75 процент).

Ишитта, де Голла правительствос оттадаь конституци къоабал дир. 5 октябре правительствон «Журналь офисьель» яхача вестника тIа эра а доалаш керда конституци дIачIоагIердолаш а да. Цу хана денз кердача конституцега хьажжа биъ бетта Iалаьмате йоккха бокъо кхоачаргъя правительствога. Конституцен 91-ча статья тIа йоах «укх конституце тIа лаьрхIа йола республикан институташ яр дIачIоагIденнача дийнахьа денз биъ бутт дIабалалехьа вIашагIъехье яла еза». 92-ча статьяга хьажжа правительствон бокъо хургъя Iаьдала керда органаш вIашагIъйохкарна «закона яр мо бокъо йола указаш» а арадаха. Цо кийчдеш а да чIоагI а дергда хьатIадоагIача парламентски хоржамашта дола закон, хIаьта ишитта «мехкан вахара, гражданаш лорабара, корта мукъале Iалашъйира хиланза даргдоаца гIулакхаш а чIоагIде тарлургда цун».

Цунга хьажжа, уж йийца статьяш кхетаярца, нийса дIакхайкаярца бувзам болаш хургда цу Iалаьмате йоккхийча бокъоний гIулакхаш а.

Метрополе хиннача референдума хьокхамий комментарий а еш «Юманите» яхача газета тIа Французски коммунистически партен ЦК Политбюро члена Этьен Фажона язду, корта мукъале яккха французски демократаша лелабаьча къовсаме котбовла царна мегаь доацалга. «Де Голла ше дехаш хинна «мегаргда» яха жоп а даьккхар, — язду Фажона. — Из де вIашIтIехьа даьннад цун харц дувцарца а наха юкъе мотт беттарца а: миллиардерий хьаьрьяннача компанех прессаш, ерригача цар кара хиннача радиоаш, пропагандаш, йоккха тронаш йолаш хилар бахьан долаш вашIехьа даьлар цар баха нах Iехабе а тувлабе. Юхкера а, — из хьалхарча очердах а да, — укх шера май бетта санна Ги Молле а социалистически парте кхыча халхле лелаераша а хьаллаьца хилар бахьан долаш нийсдалар де Голана из гIулакх. Цу партен съездо «мегаргда» яха жоп мотгадаь хиларах цун хьалхле лелаераша диктатурагахьа оза-безам бир, хIаьта демократически низаш вIашагIтохара новкъарло а еш къахьегамхой катийча буржуазени цхьа дакъа хьаллаьца наькъа тIара а доаккхаш».

Фажона белгалдоаккх «хьанз этта хьал цIенхоштта долга къайла дахьа дезаш доацалга». Республикана духьалара конституци, — кхайкаду цо, — кхераме а доазув доацаш йоккхий бокъонаш диктатура луш да: из да халкъ а цун димократически организацеш а ехкаргахьа ерзаяь хилар; фашизман тIема группай бIехача гIулакхашта никъ мукъа боаккхаш а да из.

Деррига демократически низаш вIашагI тоханза даргдоацалга белгал а доккхаш йистеволлаш язду Фажона: «Нагахьа санна республиканца-ша шой мелъйола мукъаленаш лораеш хуле, нагахьа санан цар шоай союзи терками кхы тIехьа ца доаккхаш чIоагIбой фашизман никъ къовла могаргда царна».

Ю. Рябова рис.

Англо-американски интервенташа Iарбий Малхбоален мехкашкара шоай эскараш юхадоахилга тIехьа доах. — ООН-а яьча решене, вай эскараш сиха юха ара даха дезаш хилар, вайна къаьгга хов. МалагIча мехка уж дига деза аьнна дац-кх укх решене тIа.

Е. Щегловс дилла сурт
ТАСС фотохроника.

Гаьна дац деза денош хьэтIакхача

1959—1965 шерашка СССР халкъа боахаман дегIабарах йолча контрольни цифрашка хьажарна вIашагIтохаш йолча ССКП XXI-ча съезда сийна кийчлуш ба машиннькъа болхлой Iалашбарна отдела къахьегамхой а. ХьатIадоагIача цу дезача деношка дикеи ший ханнахье кечам барна вIашагIтехача производствон собране боккхача безамца гулбелар болхлой, тикашка мах бераш, номераш цаIи шиIи йолча маьхх ечА заводашкара къахьегамхой, ишитта кхыбараш а.

Собране къамаьл даьча партийни организацен секретара нов. Сигаревс аьлар:

ДIабахача бархI бетта даьча дерригача балхий лоархIам бича производственни план тIехкхоачашъяьй вай коллективо. Массайолча предприятей болхлоша, специалисташа гIулакхерча наха дог раьза хинна вIаши яхье а бувлаш доккхий декхараш тIаийду укх деношка. ССКП аргIан йоаца XXI съезд гулйойла аьнна болча ССКП ЦК Пленума соцамеи Сийлахь-боккхача Октября 41 шу дузача ден сийна кхы а лакхера балха декхараш гIаэцаргда вай. Собране хиннараша дезача деной лоархIам а беш ерригa коллектив тIахьийхар цу дезача деношта кердача балха толамашца духьал бахарна.

І. ДОДОВ.

Веденски районе тоъаш бац хьехархойи лораши

Веденски района школашка тоъаш бац хьехархой. Из бахьан долаш кхаь юкъерча школе (Махкетинскии, Даргинскии, кхалнаьхеи) физикеи математикеи вIалла хьехаш дац аьнна лархIа йиш йолаш да, хIана аьлча, уж предметаш кхыча специалисташа хьех. Ишитта хьалаш да Харачоевски, Гунийски, Эрсеноевски. кхыйолча а ворхI шера школашка. Берригаш лаьрхIача укх сахьате Веденски районе эпаш ва 11 математикан хьехархои 3 физикан хьехархои. Цул совгIа цигача эпаш ва 6 саг хьалхарча классий хьехархой а.

Укхаза белгалде деза, Веденски районе хьожаваь хинна укх шера Нохч-ГIалгIай пединститут яьккха 5 хьехархо районе болх бе а ца тугаш дIавахалга. Ха дIаухаш латт, цхьабакъда просвещенен министерство цу гIулакха оарцагIа йолаш яц.

Геттара кIезига ба районе лораш а. 18 лор хила везача метте 5 лор мара вац ерригача районе а. Районе къахьегамхой хьашташ Iалашде могаргдий царна? Цу хаттара жоп дала деза НГIАССР-а унахцIенолораяра Министерствос.

Н. АЛЕРОЕВ.

— Фу ях Iа? Цхьаькха цIа а хьаэца гIоргдий вай?
— Хац сона хьога фу хьал да, бакъда сона-м тоъаргда вай хьаийца шиъ а!

Ю. Узбекова сурт.

Спорт

НГIАССР спортсмений керда толамаш

Российски Федерацен ши эзар совгIа юрташкара физкультурникаш хиннаб тIехкхьарча пхе дийнахь Ставрополе вIашагIкхийтта шоай традиционни спартакиада дIахьош. Йоккха группа яр спортакиаде дакъа лоацаш Нохч-ГIалгIай АССР-ра а. Цига яр ейгачеи езачеи атлетикаш а, велосипедий спортах а кхыча спорта тайпаех а йола состязанеш.

Нохч-ГIалгIайчен спортсменаша дика толамаш даьхар цига. Масала, 100 метр байддача хьалхара моттиг яьккхар РСФСР рекордсменка йолча спорта мастера Ф. Казнцевас (НГIАССР), цо хьекха ха 12,4 секунд яр. Ший РСФСР-е гIоллара юртарча легкоатлетий чемпиона цIи юхе йисар цун. Цу дистанцех байддача маIача наха юкъе хьалхара моттиг яьккхар Криуновс (Ставропольски край), хIаьта Э. Алихановс (НГIАССР) пхеллагIа моттиг яьккхар, цхьабакъда пхелагIча метте мара веце а ший спорта дика говзал дIагуча-м ялийтар цо.

Велосипедаш хоккача метте хьалхара моттиг яьккхар М. Тарановс (НГIАССР).

Дикача хьокхамашца чакхдаьккхар шоай гIулакх дIоахалл тоссавеннача Кузнецовс а (6 м 71 см), 10 эзар метр веддача Л. Чесноковс а (33 мин. 16 сек.)

Р. АЛИМОВ.

Суда зала чура

Ши сесаг йоалаяьчоа суд яьй

Веденски района Карл Маркса цIерах йолча колхоза шуритоварни ферман заведующи волча Натаев Матас ший сесагаца Зазубикойца вахаш массехк шу даьккхад. Хьалкхувш доагIа ши бер да цун. Матийна дагадехар шоллагIа саг йоалае, аьнна. Цхьа бутт хьалха цо йоалагир Гацаева Самани.

Дукха ха йоацаш Веденски района суда выездной сессен хьалхашка эттар из. Къахьегамца-кхетавеш болх бу цхьа шу суд йир цунна, хьабоаIача пайдах хIара бетта 25 процент паччахьалкхенна дала а дезаш. Судо Натаевгара лIадийхар С. Гацаева чехкагIа йитар.

РЕДАКТОРА ЗАМ.
ДЖ. ХАМАТХАНОВ.

Тика болх дика вIаштIехьа баьккхаб

Веданерча тика чу мах беш ва Баймурзаев Салман.

Вай республикерча районашка юкъе белгал аьнна дукхагIа йоачан хулаш а наькъаш во долаш а я Бедана район. Ишитта из моттиг хала яле а, миччахьа машине е кхыйола транспорт а лехе, ший хан-ханнахьа бахача наха эш-эшшаш дола товараш лоатталу Баймурзаевс. Цу юрта бахача Карл Маркс цIерахча колхоза колхозникашта, советски интеллигенцена дукхха а денна а эшаш долча товарийи продуктайи чIоагIа йоахко ю цо.

Масала, бахача наха тух, шекар, хьоар, конфеташ хадданза хулийт цо ше мах беча тика чу. ХIаьта ишитта фатаген а кхухь цо кастката. ЧIоагIа раьза а баркал яхаш а ба Баймурзаевна цу юртара нах.

Ший балха план 100—120 процент кхоачашъю нов. Баймурзаевс.

МУТАЛИБОВ Iайдин.

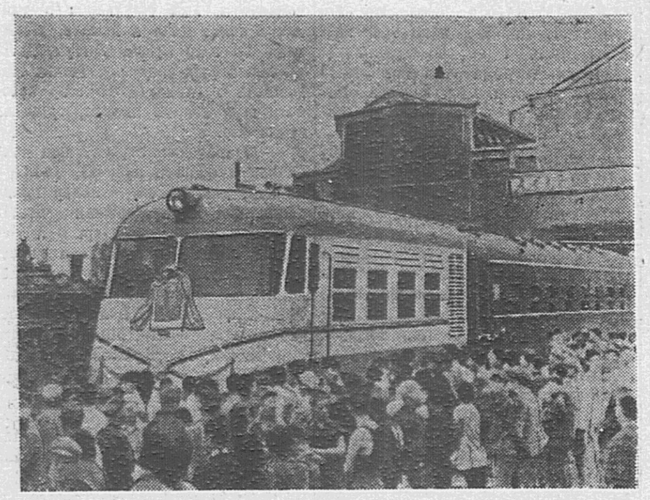

Китайски Халкъа Республика. Чансиньдяньски завода (Пекина юххе) паровозостроителаша КНР вIашагIъелла ийс шу дизара сийна хьалхара даьхен тепловоз хьалбаьб. Еррига цун оборудовани Китая заводашка хьаяь я. Кардача локомотива тIа 600 говра низ бола дизел оттаяьй, хIаьта сахьата 85 километрага кхаччалца скорость лакхъе йиш йолаш а я из.

Сурта тIа: Пекине баха нах хьалхкарча даьхен тепловоза юххе латт. Синьхуа агентствон фото
(Сурт ТАСС фототелеграфаца хьанийца да)

Машиниста помощник вола Ажигов Бахьаудин

Кадрай отделе Ажигова документашка хьажар.

— Депо слесарала дIаболабир Iа хьай болх?

— 1933 шера слесаралла болх беш вар со. Паровозаш лелаю професси чIоагIа дукхаезаелар сона. Орджоникидзевски технически школе деша а вахийта, 1935 шера паровоза тIа балха вахар. Грозненски депо соца цхьана болх беш вар опыт йолаш вола машинист Гуменник. Беслановски, Тверски участкашка поезд лелайора цо.

13 шера болх беш хиннав из Сареазакски локомотивни депо. Дика хьожар из ше болх беча паровозага. Паровоз лела наькъаш довза тIерташ, наькъа цхьаккха авари ца хулаш дика, цIена лелабора цо паровоз.

Ший даьй мехка ваха цIавеча дезал шоай Плиево яхача юрта Іо а ховшабаь сихха Грознен паровозни депо вахар из. Цун хьалха хиннача къаьнача новкъосташа Турченко Михаила, Мульченко Евгенес, дог раьза долаш тIаийцар Ажигов.

Хьалхара ди дIадихьар цо депога хьожаш. Дукха хувцамаш дар цигакерда техника, тайп-тайпара станокаш, ишитта кхыдараш а. Цехашка гIолла чакхваьлар Бахьаудин. Ма дукха хувцамаш хиннад-кх укхаза. Нагахьа санна хьалха дукхагIа дола балхаш кулгашца даь дале хIанз царна новкъостала механизмаш, приспособленеш яр, цу депон болхлоша шоаш хьаяь.

Машиниста помощник нов. Ажигов хьажавир лакхера машиниста нов. Швецова паровоза тIа.

— Хезад сона,— йоахар Швецовс,— хьо опыт йолаш помощник волга. Сона дика хет вай цхьан болх бергболаш.

Эггара хьалхарча рейсах поезд депора араялалехьа Бахьаудин дика хьожаш чакваьлар паровозага. Диспетчеро команда елар паровоз болабалийтара. Уж чакхбаьлар Ермоловски, Самашкински, Серноводски яхача станцешка гIолла. Никъ дикка зувш, сигналашка ладувгIаш вар из.

Юха цIабоагIача хана Бахьаудина цIанбаь кийчбаьча паровозага хьежар машинист Швецов. ЧIоагIа раьза хилар из паровоз цIена, масса а йола оатхал тоаяь бIаргаяйча. Вокзалерча станце кхьчар уж. Цигара гаьна йоацаш уллача Пхьиле-къонгий юрта бах цун дезал. Цунна дага дехар, дика хурдар са бераш а са специальноста ларах бахча, аьнна.

Каст-кастта рейсаш ю машиниста Швецовс а цун помощника Ажиговс а. ЩIена, тоабаь хул цар паровоз. Цхьаккха авари ца еш, доагам кхо а деш, чакхйоал цар аргIан рейс. Цо хьахьокх машиниста а цун помощника а шоай болх дукха безилга.

— Дукха ха йоаццаш,— йоах нов. Ажиговс,— ши тяжеловесни состав йоалайир оаха, царех цаI 2100 тонн, шоллагIъяр 2200 тонн йолаш яр уж. ХIанз партен XXI съезда сийна керда декхараш тIаийдад тха паровозни бригадас, хIаьта уж декхараш толаме кхоачашдергда, оаха.

С. ВОРОНИН.

Революцен проспекти Чернышевски улицен вIашагIкхетача № 26 йолча цIеношка 1-гIча октябре денз болх бе йолалургья № 13 йола «Ювелиторга магазин».

Цу тика чура эца йиш хургъя тайп-тайпара совгIаташ, сахьаташ, кхалнаьха украшенеш; лергйоадорташ, чIугарч, дошохи, дотохи, тайп-тайпарча металлехи яь иштта кхыяраш а.

№ 13 йолча «Ювелиторга» директор.

Газеташтеи журналаштеи 1959 шера язлулга хьадийлад

ДукхагIа долча газеташтеи журналаштеи язвала йиш я боарам а боацаш.

Периодически изданех йола каталогаш я Союзпечата городской а районни а отделашка, хIаьта иштта связан ерригача конторашкеи отделашкеи, подписка еча пунктташка.

Оашош подписка еш шоашта гIулакх деш йолча связа отделенен номер дIаязъяйта еза.

Яз а де, деша а деша шоай безам тIабода газеташи журналаши

Союзпечата республикански отдел.

СОЮЗПЕЧАТО

1958 шера 1 октябре денз 1 ноябре кхаччалца Нохч-ГIалгIай Книготоргои, Респотребсоюзои, Союзпечатои ВЛКСМ-а 40 шу дизара хетадаь дола книжкаш наха юкъе доаржадара месячник дIахьу.

Книжкай магазиншкеи киоскашкеи чуотта а шоашта деза книжка лаха а дех оаха шо.

Iийрийна 9 сахьат даьлча денз 18 сахьат даллалца, хIара денна болх бу магазинаша.

Нохч-ГIалгIай книготорг Респотребсоюз, Союзпечать.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цIерах дола кинотеатр.
Йоккха зал. «Аралера чкъаьрий доахараш».

Долалу: 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.

ЗIамига зал 1. «Аралера чкъаьрий доахараш».

Долалу: 9, 11, 1, 3, 5, 7, 9.

ЗIамига зал № 2. «Аралера чкъаьрий доахараш».

Долалу: 9.30. 11.30, 3.30, 5.30, 7.30, 9.30.

ЗIамига зал № 3. «Аралера чкъаьрий доахараш».

Долалу: 9.15, 11.15, 1.15, 3.15, 5.15, 8.15, 10.15.

Родина яха кинотеатр
Iана ханара зал.

«Безама фанфараш» Долалу: 9. 2.15, 5.45, 9.15.

«Безамах йола легенда». Долалу: 10.45.

«ВIаший бовзар» (индийски художественни фильм). Долалу: 12.30, 4, 7.30.

Ахканара зал.

«Цхьаккха хоам боацаш вайнар» Долалу: 6.30.

«Са миска дукха еза нана» Долалу: 8.30.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Сталина, 23, телефоны: редактора 2-41-23, зам. редактора 2-07-01, отдела партийной жизни 2-25-72, корректорской — 2-30-91.

СФ02608. Типография им. 11 августа 1916 года, проспект Революции 30/3. Заказ № 6004.